

KJV 2012-2013 (GROEP 3)

De schone slaapster / Siska Goeminne & Tom Hautekiet (ill.) (door Karolien Vermeulen)

Over de auteur (zie ook www.villakakelbont.be)

Siska Goeminne (° 1968) is opgegroeid met verhalen en schrijven. Aanvankelijk deed ze dat tussen de spreekwoordelijke soep en de patatten, naast het naar school gaan en later na haar job en drukke gezinsleven met manlief en vier kinderen. Die laatsten zorgden ervoor dat schrijven uiteindelijk toch haar hoofdbezigheid werd. Het begon met een boek voor elk kind en het eindigde met meer boeken, waarvan ze eentje zelfs samen met haar jongste zoon Jef maakte (*Het fantastische verhaal van Ferre en Frie*). Haar boeken kapen geregeld prijzen weg.

🔗 www.siskagoeminne.be

Kort samengevat

De schone slaapster is een bewerking van het klassieke sprookje, waarin prins en prinses elkaar lekker ouderwets brieven schrijven maar tegelijkertijd heerlijk modern uit de hoek komen. Zo geeft de prins grif toe dat zwaardvechten niet meer van deze tijd is. Net zoals in het originele verhaal groeit het verhaal naar een climax toe: de ontmoeting van de geliefden.

Origineel versus bewerking

Laat de juryleden het originele verhaal van *De schone slaapster* of *Doornroosje* vertellen. Dit kan door te starten met 'Er was eens, heel lang geleden ...' Elk jurylid breidt een extra zin aan het verhaal. Een andere mogelijkheid is om prenten uit een sprookjesboek te kopiëren en deze door elkaar te gooien. De juryleden kunnen deze dan samen ordenen en zo het verhaal reconstrueren.

Vervolgens kunnen ze de inhoud vergelijken met de nieuwe versie die ze net gelezen hebben. Waarin verschilt dit verhaal? Welke elementen ontbreken? Zijn er toevoegingen? Wat vinden de juryleden daarvan?

Je kan dit uitbreiden naar een algemene discussie waarbij je de juryleden laat vertellen wat ze vinden van het recycleren van oude verhalen. Houden ze daarvan? Wanneer wel/niet? Kunnen ze een voorbeeld geven van een geslaagde en minder geslaagde bewerking? Denk hierbij aan boeken als *De ridders van de Ronde Keukentafel* (Mark Tijsmans) en *Het geheim van de keel van de nachtegaal*

(Peter Verhelst en Carll Cneut). Breng een aantal bewerkingen mee naar de bijeenkomst, zodat de voorbeelden tastbaar aanwezig zijn.

Vorm

Briefvorm

Dit verhaal heeft een andere vorm dan het origineel: het bestaat uitsluitend uit brieven. Wat vinden de juryleden daarvan? Past deze vorm bij het verhaal? Waarom wel/niet? Welke voordelen geeft deze nieuwe vorm? Zijn er ook nadelen?

Als opdracht kan je de juryleden zelf een bijkomende brief laten schrijven voor het boek. Laat hen ook nadenken waar ze deze passage zouden inschuiven en of ze hun toevoeging bijvoorbeeld noodzakelijk vinden. Je kan deze opdracht ook vooraf geven. De juryleden brengen hun brief dan mee naar de bijeenkomst.

Door de briefvorm leest het verhaal niet als een doorsneeboek. Wat vinden de juryleden hiervan? Kunnen ze het verhaal reconstrueren?

Luister-cd

Bij het boek hoort een luister-cd. Luisteren de juryleden hiernaar? Lezen ze eerst, luisteren ze eerst of doen ze beiden? Vinden ze dat het boek en de cd een geheel vormen of niet? Kan het boek zonder de cd? Kan de cd zonder het boek? Verkiezen ze een verhaal met illustraties of een verhaal met muziek?

Meer

Kunnen de juryleden nog een andere vorm verzinnen die bij het verhaal past? Dit kan zowel gaan over de brieven als over de formule boek-met-cd. *De schone slaapster* is ongewoon van vorm. Houden de juryleden hiervan of moet een boek voor hen toch vooral een boek zijn – een dikke turf zonder prenten en hoofdzakelijk verhalend?

Thema's en personages

Bespreek met de juryleden de centrale thema's en de personages. Laat de juryleden even nadenken over de inhoud van het verhaal. Waarover gaat het boek? Laat hen dit vervolgens in één woord noteren. Daarna laat je iedereen één voor één zijn of haar woord zeggen. Duiken dezelfde woorden op? Na dit snelle rondje kan je uitgebreider ingaan op wat de juryleden zeiden.

Waar zit de liefde precies, de verveling of de angst?

Krijgen de juryleden een goed beeld van de prins en de prinses? Zijn het mensen van vlees en bloed? Zien ze hen veranderen? Ook hier is het interessant om even een korte vergelijking te maken met het originele sprookje. Hoe zit het daar met de prins en de prinses? Komen we veel over hen te weten?

In de pers

Laat de juryleden nadenken over de kwaliteiten en minpunten van het boek. Welke elementen verwachten zij terug te vinden in recensies van het boek? Welke elementen zullen er volgens hen voor zorgen dat recensenten het positief zullen beoordelen?

Wat zouden de juryleden zelf in een recensie schrijven? Wat vinden zij belangrijk? Denken ze dat er een groot verschil is tussen wat volwassenen en wat kinderen belangrijk vinden in een boek? De meeste recensies worden immers door volwassenen geschreven, ook al gaat het om kinderboeken.

Je kan voor deze bespreking gebruik maken van onderstaande recensies.

In *De Leeswelp*, Februari 2012, p. 17-18 door Lien Fret

‘Traditionele sprookjes zitten boordevol gaten die lezers of toehoorders zelf moeten invullen. Oppervlakkig uitgewerkte personages, ongemotiveerde acties en ongeloofwaardige verhaalwendingen zijn troef in de vaak vrij summiere verhalen waarin de vertelde tijd zowat altijd de verteltijd overtreft [...] In haar bewerking *De schone slaapster* (2011) gunt Saskia Goeminne haar twee hoofdpersonages dan ook wat meer tijd om elkaar écht te leren kennen... Hoe doet ze dat? Door te beweren dat de Schone Slaapster al wakker was vóór de prins kwam en de twee via een intense briefwisseling de kans te geven te bespreken hoe het nu verder moet ... Goemannes Doornroosje heeft dan wel honderd jaar geslapen, ze is en blijft, net als de prins, een product van onze moderne maatschappij waarin Hollywoodromances vrouwen nog steeds doen dromen van hun prins op het witte paard. Maar in tegenstelling tot de gebroeders Grimms, die de welwillendheid van de Schone Slaapster ten opzichte van de prins níet in vraag stelden, plaatst Goeminne wel degelijk vraagtekens bij dit ideaalbeeld van de liefde.’

Op *Pluizuit*, december 2011, door Hilde Umans (www.pluizuit.be)

‘Siska Goeminne schreef een originele, grappige versie van het bekende sprookje in de vorm van brieven die de prinses aan de prins schrijft. Op de cd wordt het verhaal verteld door Clara Cleymans als prinses, Thomas Vanderveken als prins en Johan De Paepe als verteller. De muziek van Peter Iljitsj Tsjaikovski wordt uitgevoerd door De Filharmonie onder leiding van Steven Verhaert. Track 1 tot en met 14 bevat het verhaal, afgewisseld door de muziek. Vanaf track 15 is de integrale uitvoering van de muziek van Tsjaikovski te beluisteren. Met de originele illustraties van Tom Hautekiet, die ook de vormgeving van dit kleine, maar mooie boekje voor zijn rekening nam, vormt dit een prachtig geheel, een mooi cadeauboekje!’

KJV 2012-2013 (GROEP 3)

De schone slaapster / Siska Goeminne & Tom Hautekiet (ill.) (door Karolien Vermeulen)

Over de auteur (zie ook www.villakakelbont.be)

Siska Goeminne (° 1968) is opgegroeid met verhalen en schrijven. Aanvankelijk deed ze dat tussen de spreekwoordelijke soep en de patatten, naast het naar school gaan en later na haar job en drukke gezinsleven met manlief en vier kinderen. Die laatsten zorgden ervoor dat schrijven uiteindelijk toch haar hoofdbezigheid werd. Het begon met een boek voor elk kind en het eindigde met meer boeken, waarvan ze eentje zelfs samen met haar jongste zoon Jef maakte (*Het fantastische verhaal van Ferre en Frie*). Haar boeken kapen geregeld prijzen weg.

🔗 www.siskagoeminne.be

Kort samengevat

De schone slaapster is een bewerking van het klassieke sprookje, waarin prins en prinses elkaar lekker ouderwets brieven schrijven maar tegelijkertijd heerlijk modern uit de hoek komen. Zo geeft de prins grif toe dat zwaardvechten niet meer van deze tijd is. Net zoals in het originele verhaal groeit het verhaal naar een climax toe: de ontmoeting van de geliefden.

Origineel versus bewerking

Laat de juryleden het originele verhaal van *De schone slaapster* of *Doornroosje* vertellen. Dit kan door te starten met 'Er was eens, heel lang geleden ...' Elk jurylid breidt een extra zin aan het verhaal. Een andere mogelijkheid is om prenten uit een sprookjesboek te kopiëren en deze door elkaar te gooien. De juryleden kunnen deze dan samen ordenen en zo het verhaal reconstrueren.

Vervolgens kunnen ze de inhoud vergelijken met de nieuwe versie die ze net gelezen hebben. Waarin verschilt dit verhaal? Welke elementen ontbreken? Zijn er toevoegingen? Wat vinden de juryleden daarvan?

Je kan dit uitbreiden naar een algemene discussie waarbij je de juryleden laat vertellen wat ze vinden van het recyclen van oude verhalen. Houden ze daarvan? Wanneer wel/niet? Kunnen ze een voorbeeld geven van een geslaagde en minder geslaagde bewerking? Denk hierbij aan boeken als *De ridders van de Ronde Keukentafel* (Mark Tijsmans) en *Het geheim van de keel van de nachtegaal*

(Peter Verhelst en Carll Cneut). Breng een aantal bewerkingen mee naar de bijeenkomst, zodat de voorbeelden tastbaar aanwezig zijn.

Vorm

Briefvorm

Dit verhaal heeft een andere vorm dan het origineel: het bestaat uitsluitend uit brieven. Wat vinden de juryleden daarvan? Past deze vorm bij het verhaal? Waarom wel/niet? Welke voordelen geeft deze nieuwe vorm? Zijn er ook nadelen?

Als opdracht kan je de juryleden zelf een bijkomende brief laten schrijven voor het boek. Laat hen ook nadenken waar ze deze passage zouden inschuiven en of ze hun toevoeging bijvoorbeeld noodzakelijk vinden. Je kan deze opdracht ook vooraf geven. De juryleden brengen hun brief dan mee naar de bijeenkomst.

Door de briefvorm leest het verhaal niet als een doorsneeboek. Wat vinden de juryleden hiervan? Kunnen ze het verhaal reconstrueren?

Luister-cd

Bij het boek hoort een luister-cd. Luisteren de juryleden hiernaar? Lezen ze eerst, luisteren ze eerst of doen ze beiden? Vinden ze dat het boek en de cd een geheel vormen of niet? Kan het boek zonder de cd? Kan de cd zonder het boek? Verkiezen ze een verhaal met illustraties of een verhaal met muziek?

Meer

Kunnen de juryleden nog een andere vorm verzinnen die bij het verhaal past? Dit kan zowel gaan over de brieven als over de formule boek-met-cd. *De schone slaapster* is ongewoon van vorm. Houden de juryleden hiervan of moet een boek voor hen toch vooral een boek zijn – een dikke turf zonder prenten en hoofdzakelijk verhalend?

Thema's en personages

Bespreek met de juryleden de centrale thema's en de personages. Laat de juryleden even nadenken over de inhoud van het verhaal. Waarover gaat het boek? Laat hen dit vervolgens in één woord noteren. Daarna laat je iedereen één voor één zijn of haar woord zeggen. Duiken dezelfde woorden op? Na dit snelle rondje kan je uitgebreider ingaan op wat de juryleden zeiden.

Waar zit de liefde precies, de verveling of de angst?

Krijgen de juryleden een goed beeld van de prins en de prinses? Zijn het mensen van vlees en bloed? Zien ze hen veranderen? Ook hier is het interessant om even een korte vergelijking te maken met het originele sprookje. Hoe zit het daar met de prins en de prinses? Komen we veel over hen te weten?

In de pers

Laat de juryleden nadenken over de kwaliteiten en minpunten van het boek. Welke elementen verwachten zij terug te vinden in recensies van het boek? Welke elementen zullen er volgens hen voor zorgen dat recensenten het positief zullen beoordelen?

Wat zouden de juryleden zelf in een recensie schrijven? Wat vinden zij belangrijk? Denken ze dat er een groot verschil is tussen wat volwassenen en wat kinderen belangrijk vinden in een boek? De meeste recensies worden immers door volwassenen geschreven, ook al gaat het om kinderboeken.

Je kan voor deze bespreking gebruik maken van onderstaande recensies.

In *De Leeswelp*, Februari 2012, p. 17-18 door Lien Fret

‘Traditionele sprookjes zitten boordevol gaten die lezers of toehoorders zelf moeten invullen. Oppervlakkig uitgewerkte personages, ongemotiveerde acties en ongelooftwaardige verhaalwendingen zijn troef in de vaak vrij summiere verhalen waarin de vertelde tijd zowat altijd de verteltijd overtreft [...] In haar bewerking *De schone slaapster* (2011) gunt Saskia Goeminne haar twee hoofdpersonages dan ook wat meer tijd om elkaar écht te leren kennen... Hoe doet ze dat? Door te beweren dat de Schone Slaapster al wakker was vóór de prins kwam en de twee via een intense briefwisseling de kans te geven te bespreken hoe het nu verder moet ... Goemannes Doornroosje heeft dan wel honderd jaar geslapen, ze is en blijft, net als de prins, een product van onze moderne maatschappij waarin Hollywoodromances vrouwen nog steeds doen dromen van hun prins op het witte paard. Maar in tegenstelling tot de gebroeders Grimms, die de welwillendheid van de Schone Slaapster ten opzichte van de prins níet in vraag stelden, plaatst Goeminne wel degelijk vraagtekens bij dit ideaalbeeld van de liefde.’

Op *Pluizuit*, december 2011, door Hilde Umans (www.pluizuit.be)

‘Siska Goeminne schreef een originele, grappige versie van het bekende sprookje in de vorm van brieven die de prinses aan de prins schrijft. Op de cd wordt het verhaal verteld door Clara Cleymans als prinses, Thomas Vanderveken als prins en Johan De Paepe als verteller. De muziek van Peter Iljitsj Tsjaikovski wordt uitgevoerd door De Filharmonie onder leiding van Steven Verhaert. Track 1 tot en met 14 bevat het verhaal, afgewisseld door de muziek. Vanaf track 15 is de integrale uitvoering van de muziek van Tsjaikovski te beluisteren. Met de originele illustraties van Tom Hautekiet, die ook de vormgeving van dit kleine, maar mooie boekje voor zijn rekening nam, vormt dit een prachtig geheel, een mooi cadeauboekje!’

KJV 2012-2013 (GROEP 3)

Finn, of hoe de zomer naar gras rook / Inge Misschaert & Greet Bosschaert (ill.)
(door Maarten Dupont)

Auteursinfo (zie ook www.villakakelbont.be)

Inge Misschaert werd in 1974 in Brugge geboren. Inge was al als kind gebeten door boeken, ze las er wel vijf per week. Later ging ze literatuur studeren aan de universiteit van Kortrijk en Leuven. Daar verspreidde de kinderboekenmicrobe zich verder. Inge Misschaert schrijft boeken voor alle leeftijden.

www.ingemisschaert.be

Greet Bosschaert werd, net als Inge Misschaert, geboren in Brugge in 1964. In maart 2000 verscheen haar eerste prentenboek *Durf ik?*, dat een groot succes werd. Het werd vertaald in het Frans, Amerikaans en Koreaans. Greet Bosschaert schreef en illustreerde ook zelf twee boeken en werkte onder meer samen met Stefan Boonen en Bettie Elias. Naast haar werk als illustratrice werkt ze ook in een kalligrafie- en poëziewinkeltje in Brugge.

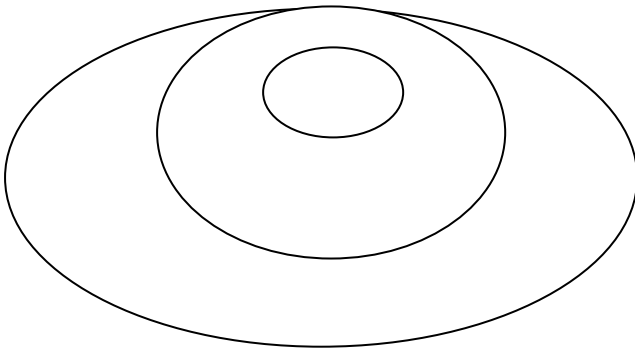
Kort samengevat

Naomi en Finn beleven knotsgekke avonturen. Ze zien elkaar elk jaar tijdens de vakantie en trekken er dan samen op uit. Geen avontuur is te groot. Ze vertellen elkaar alles en hebben diepe gesprekken, met de ogen naar de zon gericht. Ze genieten van elkaars gezelschap en filosoferen over vriendschap, over wat goed en kwaad is en over de geur van de zomer. Dit is een ontspannend verhaal voor jong en oud waarin één vraag steeds meer op de voorgrond treedt: bestaat Finn echt?

Poster

Laat de kinderen zich op een A3-blad expressief uitleven met kleurpotloden, krijtjes, tekeningen, woorden... Laat hen 3 cirkels tekenen waarbij de middelste cirkel de kleinste is. In elke cirkel zullen gedurende de activiteit verschillende elementen worden samengebracht. Na afloop zullen de kinderen een poster hebben.

Je blad ziet er als volgt uit:

De eerste indruk (vóór het lezen)

Verwachtingen

Laat de kinderen individueel van elkaar, verspreid in de ruimte, nadenken over de titel en de verwachtingen die ze van het boek hebben. Laat hen die expressief verwerken in de eerste (binnenste) cirkel. Laat hen tekenen, kleuren, schrijven... wat ze denken dat er gaat gebeuren, wie er meespeelt, welke eigenschappen de personages zullen hebben, wat er zo speciaal is aan het verhaal... Laat hen ook naar de illustraties en de cover kijken. Sluit dit onderdeel af door samen te overlopen en te bekijken wat ze tekenden of schreven. Lees de achterflap voor en motiveer hen om aan de slag te gaan met dit boek.

Tip

Geef de kinderen bij het lezen een taak. Dit zal hen extra prikkelen om het hele boek uit te lezen. Bijvoorbeeld: 'Schrijf een elfje of een gedicht over jouw favoriete personage uit het boek. Verklap niet wie je beschrijft, zodat wij kunnen proberen raden over wie het gaat. Spannend!'

Gegronde mening (1)

Laat kinderen individueel van elkaar, verspreid in de ruimte, nadenken over wat ze van dit boek vonden. Laat hen hun mening in de tweede cirkel (middelste) noteren. Start daarna de sessie op de grond, de kinderen liggen op hun buik en vertellen vrijuit over wat ze tekenden.

Een eigen mening verwoorden is niet makkelijk voor kinderen van deze leeftijd. Vaak komt het toch los als je hen expressief laat bezig zijn. Vraag daarom niet: 'Wat vond je van het boek? Toon eens wat je hebt getekend.' Maar vraag naar hun tekening, zonder woorden te gebruiken als: 'wat vind je van', 'wat is jouw mening over'...

Gras als aanleiding

Schrijf op een groot blad één woord: ZOMER. Zorg voor een grote doos boordevol vers gras. Laat de kinderen voelen en ruiken en tot het besluit komen dit niets meer is dan een doos vol gras. Vraag hen waarom je gras meegebracht hebt. Wat zouden ze zelf, naar aanleiding van dit boek, meegebracht hebben? Welke geur past volgens hen bij de zomer?

Brainstorm samen over de zomer. Noteer alle antwoorden of laat hen zelf op het grote blad hun ideeën noteren. Kom tot een groepsgesprek over wat de zomer voor hen betekent.

Geuenspel

Vooraf: neem kleine afsluitbare doosjes waarin de kinderen niet kunnen kijken. Stop ruim voor de bijeenkomst in elk potje iets dat sterk geurt: Denk aan: kaneel, lavendel, vanille, modder, munt, rozen, olijven, kaas De kinderen moeten al ruikend raden wat er in het doosje zit.

Aansluitend bij het gesprek over geuren en de zomer, vinden de leerlingen allemaal kleine potjes op een tafel. Laat de kinderen een potje kiezen en er om de beurt aan ruiken. Ze mogen het dekseltje maar een klein beetje optillen, zodat ze niet zien wat er in het doosje zit. Nadien schrijven ze allemaal op een blaadje wat ze denken geroken te hebben. Vervolgens steken ze dat blaadje in de lucht. Wie heeft de sterkste neus?

Praten over het boek

Ga met de kinderen een gesprek aan. Zorg voor een ontspannen sfeer: eventueel met kussens, kaarsen, een makkelijke zithouding... Zorg ervoor dat elk kind jou – de gespreksleider – perfect kan zien.

- Als je dit boek in één woord moet omschrijven, welk woord zou je dan kiezen? (Het woord moet met het thema van het boek te maken hebben, het mag niets zeggen over je eigen mening.)
- Vind jij Finn of Nau een goede vriend(in) vinden? Waarom wel? Waarom niet?
- Wat betekent vriendschap voor jou?
- Wat zou jij voor een echte vriend(in) doen? Wat niet?

Deel daarna kleine briefjes uit. Geef de volgende opdracht: ‘Op elk briefje mag je nu dingen schrijven die je graag wil vertellen, maar niet zo goed luidop durft te zeggen. We stoppen ze zo dadelijk in een ballon en we sturen hen naar de wolken.’ Geef de kinderen voldoende tijd en laat hen individueel verspreid in de ruimte werken aan hun briefjes. Misschien wil er na afloop iemand iets zeggen over zijn of haar ballonbriefje? Voorzie heliumballonnen om de briefjes na afloop daadwerkelijk naar de wolken te sturen.

Start nu een gesprek over Finn:

- Wat vond je van Finn?
- Vond je het een goede vriend? Waarom wel? Waarom niet?
- Is hij een echte vriend?
- Was hij er echt?

Laat de kinderen zelf associëren en brainstormen over Finn. Laat hen vrijuit vertellen. Op deze manier krijg je de meest spontane reacties.

Sluit af met een meditatie rondje. De kinderen gaan op de grond liggen en sluiten hun ogen. Zet een rustig stukje muziek op (natuurgeluiden zijn ideaal) en laat hen nadenken over deze uitspraak van Finn: ‘Ga mee, Nau, Vlieg met me mee!’ Waarheen zullen we vliegen?

Beeldend verwerken

Dit kan een mogelijke activiteit zijn om de creatieve geesten in de groep te belonen. Laat de kinderen kiezen uit de volgende knutselopdrachten:

- Bouw een **boomhut** (zoals de kamer van Nau naast de boom net een boomhut lijkt). Gebruik oude wasspelden en houtlijm. Versieren kan met pasta of verf.
- Ontwerp **poppenkastpoppen** (zoals de poppen op school). Gebruik satéstokjes, elastiek en een wit doekje. Laat de kinderen met kosteloos materiaal nadenken over een nieuw personage dat in het verhaal zou passen. Afsluiten kan met een poppenspel waarin de personages elkaar ontmoeten.
- Maak **maskers** (zoals de maskers in Komedia en Tragedia). De kinderen kiezen één emotie. Kies voor een basisemotie: bang, boos, blij, verdrietig. Die laten ze in het masker tot uiting komen. Vertel hen over deze oude Griekse theatervormen waarbij dergelijke emotievolle maskers erg belangrijk waren.

Engelbewaarders en Duiveldoesjes

Net zoals in het boek kan je met de kinderen duiveldoesjes en engelbewaarders maken.

- **Duiveldoesjes**: stop in dit doosje iets waar je bang van bent. Daarna begraaf je het zo diep als je kan zodat deze angst je nooit te pakken zal krijgen. De kinderen tekenen, schrijven of knutselen datgene waar ze bang van zijn.
- **Engelbewaarders** brengen goede dingen met zich mee en geven steun. De kinderen maken, tekenen, schilderen, knutselen engelbewaarders en wisselen die uit met elkaar. Een leuke herinnering aan deze sessie!

Gegronde mening (2)

Gebruik nu de derde cirkel om het slotgesprek te beginnen. In de buitenste cirkel tekenen, kleuren en schrijven de kinderen één positief element en één negatief element over het boek. Ze moeten zowel iets positiefs als iets negatiefs zeggen!

Elk kind krijgt vervolgens bordjes met cijfers van 0 tot 10. Zeg bijvoorbeeld: ‘Voor het verhaal in dit boek, geef ik een ...’, ‘De illustraties krijgen een ...’ en laat de kinderen vervolgens een cijferbordje in de lucht steken. Dit procedé kan je het hele leesjaar gebruiken: naarmate het jaar vordert zal je merken dat de kinderen steeds beter kunnen inschatten welke waarde een cijfer heeft.

Bespreek de positieve en negatieve elementen die ze aan het boek toeschreven. Je zal merken dat dit in het begin wellicht erg moeilijk is om iets positiefs en iets negatiefs te zeggen over het boek. Kinderen moeten eerst zoeken wie ze zelf zijn, voor ze kunnen omschrijven wat ze van andere zaken vinden. Een mening verwoorden is daarom niet vanzelfsprekend. Maar je zal hen hierin zien evolueren!

KJV 2012-2013 (GROEP 3)

Het paard / Elvis Peeters & Paul Verrept (ill.) (door Frederic Vercaemst)

Auteursinfo (zie ook www.villakakelbont.be)

Elvis Peeters is een pseudoniem van Jos Verlooy. Hij werd geboren in 1955. In 1982 nam hij deel aan Humo's Rock Rally met de groep Aroma Di Amora. Winnen deden ze niet, maar ze kregen toch een belangrijke naam in het alternatieve rockmilieu.

Sinds begin jaren negentig legt Elvis Peeters zich voornamelijk toe op het schrijven van theaterstukken, hoorspelen, verhalen en romans. Sinds het begin werkt hij samen met zijn echtgenote en co-auteur Nicole Van Bael. Hun eerste theatertekst *Het uur van de aap* kreeg in 1990 meteen een eervolle vermelding in het juryrapport van de Nederlandse Toneelschrijfprijs. In 1992 verschijnt de eerste verhalenbundel. In 1998 publiceren Peeters en Van Bael een eerste roman *Spa*. In 2000 haalt de verhalenbundel *Brançusi* de longlist voor de Gouden Uil. Elvis Peeters' eerste kinderboek verschijnt in 2001: *Meneer Papier gaat uit wandelen*, met tekeningen van Gerda Dendooven. In 2005 brengt hij een tweede roman uit: *De Ontelbaren*. Het boek staat op de shortlist voor de Libris Literatuurprijs 2006 en op de longlist voor de Gouden Uil 2006. In 2008 publiceert Peeters zijn eerste dichtbundel *Dichter*. De roman *WIJ* werd in 2009 met applaus onthaald en zorgde voor flink wat discussie. Van dit harde verhaal over acht adolescenten werden 10.000 exemplaren verkocht.

🔗 www.elvispeeters.be

Paul Verrept werd geboren op 12 maart 1963 in Deurne. Hij werkt als grafisch ontwerper en is ook illustrator en auteur. Het werk van Paul Verrept is eenvoudig te herkennen. Hij maakt gebruik van veel witvlakken en laat z'n illustraties zo leeg mogelijk. Zo kunnen zijn illustraties hun eigen verhaal vertellen.

🔗 www.paulverrept.be

Kort samengevat

Een paard zoekt een plek om te overnachten en komt op de kamer van Ali terecht. Daarbij sneuvelt een vensterraam. Het probleem van het gebroken raam wordt morgen wel opgelost. Het paard is echter geen eenvoudige gast. Hij wil niet dat honden hun plasje doen op zijn ontbijt, terwijl hij het zelf vrolijk bemest. Gelukkig vervangt het paard het gebroken raam en trakteert zichzelf op een biertje.

Het boek

Het boek wordt omschreven als een licht absurd verhaal. Wat is er zo gek aan het verhaal? Een paard met kleren aan? Een paard dat kan praten? Een paard dat kan klimmen op een ladder?

Het paard lijkt wel erg op een mens. Zoek met de juryleden naar voorbeelden hiervan.

Het verhaal bevat enkele grappige momenten. Waar hebben de juryleden het meest plezier aan beleefd? Wat vinden ze het grappigst?

Wat vinden de juryleden van de illustraties? Soms vullen de illustraties de tekst aan. Bekijk samen met hen de tekeningen. Wijs hen erop dat de illustrator gebruik maakt van veel wit en lege ruimtes. Houden de juryleden hiervan? Of zijn tekeningen die het verhaal direct (na)vertellen beter?

De illustrator aan het woord

Paul Verrept (mail, 12/08/ 2012):

‘Ik tekende het eerste paardje voor een affiche bij de voorstelling *Het paard van Nietzsche* van Elvis Peeters. Het beestje haalde de uiteindelijk affiche niet, maar was wel aanleiding voor dit verhaal! Ik was zeer blij met de nominatie - ook al omdat het een danige opsteker is voor het kleine lieve uitgeverijtje Larrios!’

Verwerkingsideeën

- Ga op zoek naar afbeeldingen van verschillende dieren. Dit kunnen zowel tekeningen als foto's zijn. Maak van de dieren figuren met menselijke eigenschappen. Geef ze een broek of een hoed of... Toon het resultaat aan elkaar. Bespreek welke menselijke eigenschappen het dier nog heeft.
- Kopieer een tekening waarop het paard duidelijk zichtbaar is. Of laat de juryleden zelf het paard tekenen. Van een stukje hard doorzichtig plastic maak je een raam. Kleef het raam op het paard.
- Ga op zoek naar weetjes over paarden en koeien. Maak kaartjes waar ofwel een paard ofwel een koe staat. Lees het weetje voor. De kinderen steken het kaartje omhoog waar het weetje over gaat.

→ Is een herkauwer (paard)

→ Gaat niet langer dan een uur per dag in een diepe slaap (paard)

→ Een 90 kilo vers gras per dag en drinkt 70 liter water (koe)

→ Is ongeveer 1,45m hoog (koe)

→ Hier zijn er ongeveer 350 verschillende soorten van (paard)

→ ...

KJV 2012-2013 (GROEP 3)

Hotel Tussentijd / Lisa Boersen & Lars Deltrap (ill.) (door Maarten Dupont)

Auteursinfo

Lisa Boersen werd geboren in 1975. Deze Nederlandse auteur schreef haar debuut in 2007 met *Jani Kekke en de blauwe dagdromer*, een sprookjesachtig verhaal over dagdromers. Daarvoor was ze programmamaakster, o.a. voor de VPRO.

Lars Deltrap werd geboren in 1975. Deze Nederlandse illustrator werkt voor kranten, magazines en televisie. Zijn animatiewerk voor Sesamstraat wordt in oktober 2012 uitgezonden op de Nederlandse televisie.

🔗 www.larsdeltrap.nl

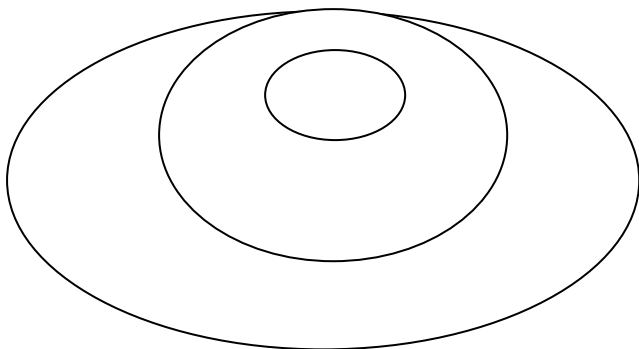
Kort samengevat

Vier erg verschillende personages, een hotel, een sneeuwfestijn, onderwaterwandelen en een aap. Dat zijn de ingrediënten voor dit knotsgekke verhaal waarin schaamte centraal staat. Bibi, Melvin, de Minister van Financiën en Mevrouw Kokkeltoren van Franecker ('Kokkeltje') komen allemaal in hotel Tussentijd terecht, nadat ze zich ergens op de wereld uit schaamte opsloten in de wc. Tot ieders verbazing worden ze verwelkomd door Sari en Giovanni. Ze krijgen 24 uur de tijd om over zichzelf en hun situatie na te denken. Na deze 24 uur zullen ze een test ondergaan om te zien of ze klaar zijn om terug te gaan naar de 'echte' wereld. Gedurende die ene dag leren ze elkaar beter kennen, ontdekken ze elkaars schaamtevolle daden en beleven ze knotsgekke avonturen. Wie wil er niet eens onderwaterwandelen zonder zich zorgen te hoeven maken over zuurstof? Of wie heeft er nog nooit zelf sneeuw willen maken, en dat zelfs op een tropische plaats waar het voortdurend 25° is? De vier beleven de tijd van hun leven. Maar zullen ze ook voor hun test slagen?

Poster

Laat de kinderen zich op een A3-blad expressief uitleven met kleurpotloden, krijtjes, tekeningen, woorden... Laat hen 3 cirkels tekenen waarbij de middelste cirkel de kleinste is. In elke cirkel zullen gedurende de activiteit verschillende elementen worden samengebracht. Na afloop zullen de kinderen een poster hebben.

Je blad ziet er als volgt uit:

De eerste indruk (vóór het lezen)

Verwachtingen

Laat de kinderen individueel van elkaar, verspreid in de ruimte, nadenken over de titel en de verwachtingen die ze van het boek hebben. Laat hen die expressief verwerken in de eerste (binnenste) cirkel. Laat hen tekenen, kleuren, schrijven... wat ze denken dat er gaat gebeuren, wie er meespeelt, welke eigenschappen de personages zullen hebben, waarom je een boek zou schrijven over dit hotel ... Laat hen ook naar de illustraties en de cover kijken. Sluit dit onderdeel af door samen te overlopen en te bekijken wat ze tekenden of schreven. Lees de achterflap voor en motiveer hen om aan de slag te gaan met dit boek.

Tip

Geef de kinderen bij het lezen een taak. Dit zal hen extra prikkelen om het hele boek uit te lezen. Bijvoorbeeld: 'Breng een voorwerp mee dat je linkt aan iets over of in dit boek. Ik ben alvast benieuwd waarom je dat voorwerp hebt meegebracht.'

Gegronde mening (1)

Laat kinderen individueel van elkaar, verspreid in de ruimte, nadenken over wat ze van dit boek vonden. Laat hen hun mening in de tweede cirkel (middelste) noteren. Start daarna de sessie op de grond, de kinderen liggen op hun buik en vertellen vrijuit over wat ze tekenden.

Een eigen mening verwoorden is niet makkelijk voor kinderen van deze leeftijd. Vaak komt het toch los als je hen expressief laat bezig zijn. Vraag daarom niet: 'Wat vond je van het boek? Toon eens wat je hebt getekend.' Maar vraag naar hun tekening, zonder woorden te gebruiken als: 'wat vind je van', 'wat is jouw mening over'...

Woordenspin

Schrijf één woord op een groot blad papier: **SCHAAMTE**. Brainstorm hierover met de kinderen. Noteer alle woorden die ze met schaamte associëren. Kom tot een groepsgesprek over wat schaamte is, wanneer je je schaamt, waarom je je kan schamen en waarom schaamte centraal staat in dit boek.

Drama

Kinderen houden van dramatiseren en zich anders gedragen dan hoort. Stel hen het volgende voor: je krijgt een extra bonusdag. Zomaar, tussen dinsdag en woensdag, en je mag zelf kiezen wat je op deze dag doet. Wat zou jij dan doen?

Laat de kinderen zich hier per twee (wie alleen wil werken, werkt alleen) 15 minuten over bezinnen. Daarna dramatiseren ze hun antwoord in een toonmoment. Ze mogen elk voorwerp in de ruimte gebruiken, maar zonder de functie van het voorwerp zelf te gebruiken. Prikkel de fantasie!

Uitgelicht

Bespreek de personages aan de hand van de prent tussen p. 27 en 30. Kopieer de illustratie op A3 of leg het boek open. Je kan de kinderen ook laten zoeken naar een illustratie waarop de vier hoofdpersonages te zien zijn.

- Zou Bibi een vriendin van je kunnen zijn? Waarom wel? Waarom niet?
- Zou de Minister van Financiën een goede minister zijn? Waarom?
- Wat vind je van Melvin? Hoe zou je hem omschrijven? Hoe stel je hem voor?
- Beschrijf Mevrouw Kokkeltoren van Franecker aan iemand die nog nooit van haar gehoord heeft.
- ....

Bespreek vervolgens de schaamte, de reden waarom de personages in het hotel zijn:

- **Bibi** deed alsof ze astma had, omdat ze vriendinnen wou zijn met Anna. Anna had echt astma en zo hadden ze iets gemeen. Mama ontdekte haar leugen en vond dat ze de waarheid moest vertellen.
- **Melvin** is op kamp en wordt altijd gepest omdat hij te dik zou zijn. Tijdens de maaltijden eet hij zo weinig mogelijk, zodat niemand hem een opmerking kan geven. Maar dat betekent dat hij voortdurend honger heeft. Hij ziet zijn kans om snoep te halen in de cafetaria, waarmee hij zich opsluit op de wc. Eén van de leidsters komt hem echter zoeken. En zijn snoep is nog niet op! Hij schaamt zich zo dat hij al zijn snoep in de wc gooit.
- **De Minister van Financiën** heeft een goedkeuring gegeven voor iets wat erg slecht is voor het milieu. Eigenlijk wou hij dit helemaal niet doen, maar hij is erg verliefd op zijn secretaresse. Die is liefst 20 jaar jonger. Toen zij de papieren met het voorstel toonde, wou hij zijn bril liever niet opzetten. Die doet hem namelijk nog ouder lijken. Hij tekende het document en zorgde voor heel wat commotie in het land. Maar hij wilde eigenlijk helemaal niet tekenen!
- **Mevrouw Kokkeltoren van Franecker** wou speechen op het feestje van haar man, die 25 jaar heeft gewerkt voor de diplomatieke dienst. Maar toen ze rechtstond, liet ze een windje.

Uitbeelden

Dit kan een mogelijke vervangactiviteit zijn voor de andere dramataak. Laat de kinderen – zonder woorden – een nieuwe activiteit in het hotel uitbeelden. Bespreek met hen de verschillende activiteiten die aan bod kwamen. Prikkel de fantasie!

- Wat vond je van het Sneeuwfestijn?
- Zou jij ook graag in de apenkooien in de jungle willen zijn? Waarom?
- Wat dacht je van de werkplaats van Giovanni?

Moeilijke woorden verklaren

In het boek komen heel wat moeilijke woorden voor. Verklaar, eventueel aan de hand van een woordenboek of computer, enkele woorden zodat de kinderen bepaalde contexten beter zullen begrijpen. Ik denk aan woorden als: industrie, diplomatiek, in de Kamer (regering)...

Gegronde mening (2)

Gebruik nu de derde cirkel om het slotgesprek te beginnen. In de buitenste cirkel tekenen, kleuren en schrijven de kinderen één positief element en één negatief element over het boek. Ze moeten zowel iets positiefs als iets negatiefs zeggen!

Elk kind krijgt vervolgens bordjes met cijfers van 0 tot 10. Zeg bijvoorbeeld: 'Voor het verhaal in dit boek, geef ik een ...', 'De illustraties krijgen een ...' en laat de kinderen vervolgens een cijferbordje in de lucht steken. Dit procedé kan je het hele leesjaar gebruiken: naarmate het jaar vordert zal je merken dat de kinderen steeds beter kunnen inschatten welke waarde een cijfer heeft.

Bespreek de positieve en negatieve elementen die ze aan het boek toeschreven. Je zal merken dat dit in het begin wellicht erg moeilijk is om iets positiefs en iets negatiefs te zeggen over het boek. Kinderen moeten eerst zoeken wie ze zelf zijn, voor ze kunnen omschrijven wat ze van andere zaken vinden. Een mening verwoorden is daarom niet vanzelfsprekend. Maar je zal hen hierin zien evolueren!

KJV 2012-2013 (GROEP 3)

***Sokken thee en chocola* / Mariken Jongman
(door Emilie Vanpeteghem)**

Auteursinfo (zie ook www.villakakelbont.be)

Mariken Jongman (Amsterdam, 1965) studeerde geschiedenis in Groningen. Ze schreef jarenlang liedjes, waarmee ze ook op het podium stond. Sinds 1997 speelt en zingt ze in jeugdtheatervoorstellingen en toert ze langs scholen en theaters. Voor deze voorstellingen schrijft ze zelf de teksten. *Rits* was haar debuut als jeugdboekenschrijfster. Sindsdien verschenen het prentenboek *Wasbeer en Otter redden een rups*, waarvoor zij de tekst schreef, en het veelgeprezen jeugdboek *Kiek*.

🔗 www.marikenjongman.nl

Heleen Brulot (1953) is geboren en getogen in Bergen op Zoom. Ze heeft, na haar opleiding als tekenleraar, een vervolgopleiding illustreren gedaan aan de Koninklijke Academie in Den Haag. Heleen heeft met haar gezin lange tijd in Tanzania en Zimbabwe gewoond en gewerkt. Zo vaak ze maar konden, maakten ze met zijn allen lange trektochten door prachtige streken: naar de Okavango-delta, de Kilimanjaro en de Namib-woestijn. En omdat die gebieden zich uitstrekten over duizenden kilometers zijn er veel boeken voorgelezen aan de kinderen die op de achterbank zaten. Inmiddels zijn die de kinderboeken ontgroeid, maar Heleen niet. Sinds haar terugkomst in Nederland illustreert ze fictie voor kinderen.

🔗 www.brulot.net

Kort samengevat

Wieske hoopt op een ‘megamietisch’ mooie zomer vol avontuur. Maar in haar nieuwe buurt wonen geen kinderen. Er is enkel mevrouw De Vries met haar thee die naar sokken smaakt. Wieske bedenkt een noodplan. De villa naast haar staat leeg. Het meisje zoekt een familie met leuke kinderen om er te wonen. Ze heeft het huis zelfs al voor de hele zomer gehuurd. Nu nog de juiste mensen vinden.

Openingszin

‘De zon scheen, misschien wel vrolijker dan ooit. (...) De zomer kon beginnen, hij was nog maar één beldruk bij haar vandaan.’ (p. 5)

- Is dit een goede openingszin?
- Heb je meteen zin om verder te lezen om te weten wat er gebeurt?
- Met deze gedachte begint Wieske aan de zomer. Typeert de zin wie ze is?

Vragen over het verhaal

- Sprak het verhaal je aan toen je de korte inhoud las? Waarom wel? Waarom niet? Indien niet, veranderde je van mening na het lezen van het verhaal?
- Vind je het verhaal origineel? Wat vind je er zo origineel aan? Wat niet?
- Is *Sokkenthee en chocola* een vrolijk of een ernstig boek? Of misschien wel allebei? Moet je erbij lachen of zette het je vooral aan het denken? Of allebei? Kan je ook vertellen waarom?

Titel: *Sokkenthee en chocola*

- Vind je het een originele titel? Of zou je een andere titel aan het verhaal geven? Welke?
- Vat de titel het verhaal goed samen?
- Waarom koos de auteur voor deze titel volgens jullie?

Illustraties

Je kan enkele illustraties uit het boek kopiëren en in de ruimte verspreiden. Bijvoorbeeld de tekening op p. 93 of de illustraties op p. 115, 63, 51, 178, 175 en 145, daar valt wel wat over te vertellen. Geef de juryleden even de tijd om ze te bekijken.

- Wat vind je van de illustraties in het boek?
- Passen de illustraties bij het verhaal?
- Vertellen de tekeningen wat er in het verhaal gebeurt? Voegen ze iets extra toe?
- Sluiten de tekeningen aan bij de sfeer van het verhaal? Waarom (niet)?
- Zijn de tekeningen realistisch of helemaal niet? Waarom?
- Heb je een favoriete illustratie? Eentje die er voor jou echt uitspringt? Zo ja, welke en waarom net die?

Thema's

- Vriendschap
- Eenzaam zijn
- Aandacht voor anderen

Vraag aan de juryleden om een thema te kiezen dat zij aan het boek zouden geven. Aan welke elementen uit het verhaal denk je bij dit thema?

Je kan de thema's op een grote vellen papier schrijven. Maak briefjes met woorden, citaten of gebeurtenissen uit het verhaal. Vervolgens vraag je aan de juryleden om de briefjes bij de thema's te plaatsen. Vraag hen waarom ze een woord of gebeurtenis bij het thema plaatsen.

Personages

Algemene vragen:

- Welk personage vinden jullie het leukst en waarom?
- Zijn er te veel of te weinig personages in het verhaal? Waarom?
- Welke invloed hebben de personages op elkaar?
- Zijn alle personages even belangrijk? Zouden jullie een personage kunnen weglaten? Waarom wel/niet?

De personages uit dit verhaal doen heel wat opmerkelijke uitspraken – uitspraken waarover na te denken valt. Ontdek hoe de juryleden over bepaalde zaken denken. Schrijf de uitspraken op kaartjes, laat de juryleden eerst raden van wie de uitspraak komt en het daarna. De uitspraken typeren sterk de personages en hun gevoelens.

Wieske

- 'Was ik maar niet echt, dacht Wieske toen ze in bed lag. Was ik maar uit een boek. Als ze niet echt was maar uit een boek, dan kon ze toveren. Dan had ze een stokje waarmee ze drie draaitjes maakte, 'floep' deed en hop, er woonde een leuk gezin in Villa Wielewaal.' (p. 18)
- 'Slapen of praten, praten of slapen, wat wilde ze? Praten was fijn, maar dan was er geen haarstrelen.' (p. 20)
- 'Huilen had zijn voordelen. Je kreeg kusjes en aaitjes en lieve woordjes. Maar niet-huilen had ook voordelen. Je leek stoer en sterk, en je vader was trots op je. Als je stoer en sterk was, kon je van alles doen, zoals werken op een kantoor.' (p. 21)
- 'Hoe ouder je werd, hoe echter alles werd, en hoe lastiger. Hoe echt zou alles wel niet zijn voor oude mensen zoals mevrouw De Vries? Oude mensen hadden vast een rotleven.' (p. 34)
- '“Snap het dan”, fluisterde Wieske. “ik doe het ook voor mezelf. Mijn vader heeft geld genoeg, en zo helpt hij eigenlijk de familie Bulkenstein, via mij, via u. Zonder dat iemand het doorheeft.”' (p. 175)

Nog enkele vragen over Wieske :

- Wat voor iemand is Wieske volgens jullie? Kan je haar karakter beschrijven?
- Zou ze een vriendin van je kunnen zijn?
- Is ze niet heel wijs voor haar leeftijd? Ze doet enkele interessante ontdekkingen en opmerkingen? Maken deze haar uniek?
- Wieske staat vrolijk in het leven. Ze zoekt voor alles een oplossing en heeft de meest waanzinnige ideeën. Maar toch is ze ook eenzaam. Hebben de juryleden dat ook gevoeld? Wat zou Wieske het liefste willen?
- Wieske is dan wel heel erg rijk. Maar ziet ze dat zelf ook zo?
- Hoe eigenzinnig is Wieske?

Papa

- ‘Koop maar wat je wilt, schat. Als jij maar blij bent, en gelukkig. Dat is het allerbelangrijkste. Ik wil dat je een mooie zomer hebt.’ (p. 22)
- ‘Koop een leuke stapel boeken, voor de zomer. Als je leest, beleef je ook van alles, in je hoofd.’ (p. 95)
- ‘Soms lijkt je zo op je moeder’, zei hij. (...) ‘Die kon doen alsof de hele wereld instortte, en tien minuten later was er weer niets aan de hand.’ (p. 118)
- ‘Ik wil alleen niet dat ze een “verhaal” is. Jouw moeder is geen verhaal voor een gezellig avondje, snap je?’ (p. 180)

Nog enkele vragen over Papa:

- Waarom werkt Wieskes papa zoveel, denken jullie? Heeft het iets te maken met de dood van zijn vrouw?
- Hoe is de relatie tussen Wieske en papa?
- Houdt hij van zijn dochter? Begrijpt hij haar?
- Zouden jullie zo een papa willen? Moet hij meer tijd vrijmaken voor Wieske?

Mevrouw De Vries

- ‘Bijzonder is apart. Apart is gek. Ik wil gewóón zijn.’ (p. 176)
- ‘Hij... bestaat niet. Niet in het echt. Ik heb hem verzonnen. (...) Ik heb hem bedacht.’ (p.132)

Nog enkele vragen over Mevrouw De Vries

- Wat voor iemand is Mevrouw De Vries?
- Denken jullie dat ze eenzaam was voor Wieske in haar leven kwam?
- Waarom is ze zo kwaad op de papa van Wieske?
- Wie is de leukste vriendin voor Wieske: Jodie of mevrouw De Vries?

- Welke mevrouw De Vries is het leukst: de verantwoorde mevrouw De Vries of de mevrouw De Vries die actief meedoet met de streken van Wieske?

Jodie

- ‘Dus als wij hier willen wonen, moet ik met je spelen. (...) Ik wil niet.(...) Wat dan? Zeg het maar. Wij zijn uw onderdanen.’ (p. 87)
- ‘Is... is Kaaiman jouw vader? Ze kwam langzaam overeind, met ogen als bowlingballen zo rond en hard.’ (p. 137)
- ‘Wat dacht je, ik ben de koningin van Truttenland en iedereen moet maar opzij voor mij?’ (p. 27)

Nog enkele vragen over Jodie

- Snappen jullie waarom het meisje altijd zo boos is?
- Wanneer ze Wieske ontmoet, verandert alles voor Jodie. Mag Jodie van geluk spreken dat ze Wieske leert kennen?
- Zouden jullie Jodie blijven helpen?

Hieronder staan een aantal citaten uit het boek. Schrijf of print die op kaartjes en geef elk jurylid een kaartje. Ze lezen hun zin voor en de andere juryleden raden welk personage deze uitspraak doet. Bespreek ze daarna samen met de juryleden.

- ‘Eigenlijk was ze leuker als ze boos was. Dan kon het haar even niks schelen wat anderen dachten.’ (p. 106)
- ‘Vroeger was alles veel gemakkelijker, dacht Wieske toen ze in bed lag. Als ze zin had in een dierentuin, bedacht ze een dierentuin.’ (p. 109)
- ‘Maar u hebt wel ja gedacht’, zei Jodie. ‘Ik zag het u denken.’ (p. 113)
- ‘Mensen zitten niet stil omdat ze lui zijn, mensen worden lui omdat ze stilzitten.’ (p. 112)
- ‘Een moord plegen. Dat zou ik wel eens willen.’ (p. 39)
- ‘En u doet volgens mij nooit waar u zin in hebt. Niet als het niet mag, nee.’ (p. 42)
- ‘Dus als wij hier willen wonen, moet ik met je spelen.’ (...) Ik wil niet.’ (...) Wat dan? zeg het maar. Wij zijn u onderdanen.’ (p. 87)
- ‘Ik hou van mijn werk. Van mijn bedrijf. Als ik werk, voel ik me goed. Dat is het, denk ik.’ (p. 159)
- ‘Maar... wonen hier alleen maar oude mensen?’ ‘Nee hoor, niet oud. Sommigen wel, maar de meesten zijn ongeveer van mijn leeftijd.’ (p. 13)
- ‘Dit zou hij “van de zotte” vinden. Dat zei hij: van de zotte. Ze mocht alles hebben, maar ze mocht niet verwend raken. Mensen in een huis laten wonen, dat was natuurlijk verwend.’ (p. 31)

Waar of niet waar?

- *Sokkenthee en chocola* is een ‘mega-mietisch’ boek!

- Wieske is een meisje dat weet wat ze wil.
- De gekleurde tekeningen van Heleen Brulot fleuren het verhaal extra op.
- Mariken Jongman schreef dit geestige boek met vaart en plezier.
- Dat Wieske een beetje eenzaam is, bedenk je pas als je *Sokkenthee en chocola* bijna uit hebt.
- Ook met een oude mevrouw als mevrouw De Vries kun je prima vrienden worden.
- Mevrouw De Vries geniet ervan om niet zo keurig te zijn als ze zich voordeet.
- Jodie is niet zo stoer als ze zelf denkt.
- Enzovoort (Zoek verder in recensies of voeg eigen bevindingen toe)

Recensies

Hieronder vind je enkele citaten uit de talrijke recensies die over dit boek verschenen. Bespreek ze samen met de juryleden. Zijn ze het met de recensent eens of juist niet?

‘De vlotte pen van Mariken Jongman brengt de hoofdpersonen makkelijk tot leven. De doortastende en optimistische Wieske wordt snel in het hart gesloten. Jongman beschrijft de relatie met haar vader op een mooie subtiele manier. Het is duidelijk dat ze veel van elkaar houden, maar de dood van Wieskes moeder drukt nog zwaar.’

www.kinderboekenpraatjes.nl/blog-9/sokkentheeenchocola

‘Mariken Jongman heeft meestal al geen rem op haar verhaallijnen zitten en in dit boek slaat ze daar in door. Teveel onlogische en toevallige ontwikkelingen en een grote hoeveelheid personages die matig worden uitgewerkt.’

Jaap Leest, www.jaapleest.nl/recensies/jeugdboek/mariken-jongman-kan-de-rem-niet-vinden

‘De onderliggende lagen (vader-dochter-relatie, eenzaamheid, onbezonnenheid) komen daardoor nauwelijks uit de verf.’

Jaap Leest, www.jaapleest.nl/recensies/jeugdboek/mariken-jongman-kan-de-rem-niet-vinden

‘Haar belevenissen zijn grappig en origineel, het is dan ook een vlot en luchtig verhaal, met een diepere boodschap. Eenzaamheid, vriendschap en aandacht voor anderen staan centraal en zorgen voor een boeiende zomer. Een vrolijk verhaal over samen leven en tevreden zijn.

Pluizuit, www.pluizuit.be/120806/Sokkenthee.htm

Woordenschatkist

- Wat vind je van zo’n woordenschatkist?
- Hoe kwam deze woordenschatkist tot stand? (p. 182)
- Kan je raden welke woorden Izzy leerde aan Wieske?
- Ken je nog enkele woorden uit de kist? Bijvoorbeeld: mega-miétisch (p5), frokkelen (p. 38)(= dat is iets dat niet helemaal waarheid is, maar wel het beste voor iedereen), vergrobbeld (p. 183), berendoedels (p.183)
- Wat betekent die woordenschatkist voor Wieske volgens jou?

Tot slot

- Zou je nog boeken van deze auteur willen lezen?
- Wat hebben jullie het meest onthouden van dit verhaal?
- Heb je iets geleerd uit het verhaal of iets onthouden dat je belangrijk vindt?

Methode Aidan Chambers

Het is altijd interessant om te werken met de methode Chambers (zie ook www.kjv.be/begeleiders/handboek.php)

‘Door te praten over boeken leren kinderen logisch na te denken, gedachten te ordenen, een eigen mening én een eigen smaak te ontwikkelen. Goede gesprekken overstijgen antwoorden als ‘Ik vond dit boek (niet) leuk’ en vormen een goede basis om boeken gefundeerd te beoordelen. Maar hoe *pak je die gesprekken aan?*’ (Uit: Lestips op www.jeugdboekenweek.be)

Aan de slag: hoe spelen?

Knip alle onderstaande vragen uit of schrijf ze op kaartjes. De juryleden vormen een kring. In het midden ligt de stapel kaartjes met de vragen naar onder. Om de beurt nemen de juryleden een kaartje, lezen ze de vraag voor en geven ze een antwoord. Vervolgens reageren de andere juryleden hierop. Daarna wordt het kaartje onder de stapel geschoven en neemt het volgende jurylid in de kring een kaartje.

Je kan hen ook vragen om een kaartje te trekken en de vraag te stellen aan een ander jurylid. Als die geantwoord heeft, neemt hij/zij de volgende vraag, enzovoort.

Basisvragen

- Wat vond je leuk, mooi, of goed aan dit boek?
- Was vond je niet leuk?
- Waren er stukken die je vervelend vond?
- Wat was er moeilijk of onduidelijk?
- Wat vind je grappig?
- Waar had je meer over willen horen?

Algemene vragen

- Is het verhaal geloofwaardig?
- Als de schrijver je zou vragen wat er anders of beter zou kunnen, wat zou je dan zeggen?
- Wil je nog iets anders lezen van deze schrijver lezen?
- Wil je het nog een keer lezen?
- Als jij dit geschreven had, wat had je dan anders of beter gedaan?
- Kun je een stuk noemen dat nooit gebeurd kan zijn?
- Wat ga je aan je vrienden vertellen over het boek?

- Was er iets in het boek wat je zelf al eens hebt meegemaakt?

Speciale vragen

- Doet een van de personages je denken aan iemand die je kent? Of aan personages in andere boeken?
- Waar speelt het verhaal zich af? Op één plek of op verschillende plekken?
- In welke tijd speelt het verhaal zich af?
- Welke personages vind je leuk?
- Welke personages vind je niet leuk?
- Wie is de belangrijkste persoon?
- Welk personage boeit je het meest? Het hoofdpersonage of iemand anders?
- Beschouw jezelf eens als toeschouwer. Door wiens ogen heb je het verhaal dan gevolgd?

Steek er bijvoorbeeld ook deze vragen tussen:

- Bedenk zelf een vraag en stel die aan je buurman of buurvrouw.
- Geen vraag voor jou, wacht één beurt.

Je kan ook kiezen voor de vier-kolommen-methode om over het gelezen boek te praten. Meer info hierover vind je op www.kjv.be/begeleiders/handboek.php en in Chambers' boek *Vertel eens* (Davidsfonds/Infodok, 2002), in het bijzonder naar de hoofdstukken 13 en 14, die spreken over het onderwerp van gesprek (p. 93-104) en een raamwerk van vragen (p. 105-115).

KJV 2012-2013 (GROEP 3)

**Toen kwam Sam / Edward van de Vendel & Philip Hopman (ill.)
(door Karolien Vermeulen)**

Auteursinfo (zie ook www.villakakelbont.be)

Edward van de Vendel (°1964) meent zich te herinneren een rustig en vrolijk kind te zijn geweest. Geboren en getogen in een onderwijsgezin staat hij zelf jaren voor de klas. Intussen is hij voltijds schrijver en kan je zijn boeken op zowat elk rek in de jeugdafdeling vinden: hij schrijft prentenboeken, boeken voor beginnende lezers, jeugdromans, poëzie en liedjes. Vorig jaar nog werd Edwards boek *Sofie en de Pinguïns* (samen met Floor de Goede en Ype en Willem) door de KJV bekroond tot beste boek in groep 4 (10-12 jaar).

🔗 www.ewardvandevendel.com

Dit zegt illustrator *Philip Hopman* over zichzelf:

‘In Egmond ben ik tussen de bollen geboren in 1961. Mijn vader kweekte tulpen, die namen droegen als Apricot Perrot, Arabian Mystery en Lustige Witwe. Net als mijn opa en ook al mijn ooms was ik voorbestemd om bollenboer te worden. Op school zat ik altijd te tekenen, en mijn juffrouw Schoenmaker gaf mij altijd vreselijk op mijn donder als ik weer eens mijn rekenschrift had volgekladderd. Al kreeg ik wel een 10+ van haar voor een tekening.

Na de middelbare school in Bergen ging ik in 1980 naar de Rietveld Academie in Amsterdam. Eigenlijk wilde ik mode-ontwerper worden, maar al snel bleek dat ik beter overweg kon met een pen dan met een naaimachine. Ik stapte over naar de afdeling illustratie, waar ik les kreeg van onder andere Thé Tjong Khing.

Toen ik klaar was met mijn studie, heb ik allerlei baantjes gehad: ober – het boek *Een ober van niks* is uit het leven gegrepen – , cacaobonen-sjouwer, gids op een rondvaartboot, etc. Na een baantje bij een tekenfilmstudio, kreeg ik langzaamaan mijn eerste illustratie-opdrachten. Mijn eerste boekje heette *Een reuze heksentoer*. Dat was in 1988. Nu heb ik al meer dan 150 boeken geïllustreerd. Ik heb veel boeken geïllustreerd van Hans Hagen, bijvoorbeeld Jubelientje. Verder werk ik veel samen met Tjibbe Veldkamp, Nannie Kuiper en Wouter Klootwijk. Mijn prentenboek *Temmer Tom* kreeg een vlag en wimpel, en *22 wezen* een zilveren penseel.’

Kort samengevat

Toen kwam Sam vertelt het verhaal van de vriendschap tussen de jongen Kix en de hond Sam. Sam evenwel heet niet Sam maar Nanook en hij heeft eigenlijk een ander baasje. Maar dat baasje is net iets minder aardig. Kix doet zijn uiterste best om Sams vertrouwen te winnen. Hij is dan ook niet van plan Sam op te geven als zijn echte baasje opduikt en Sam opeist. In een spannende én filosofische finale is het uiteindelijk aan Sam om zijn eigen keuzes te maken.

Setting

- Laat de juryleden brainstormen over waar het verhaal zich afspeelt. Welke elementen helpen hen om het verhaal te lokaliseren? Denk aan concrete aanwijzingen, maar ook aan indirecte zaken zoals het wapenbezit en de ranches.
- Is de setting belangrijk voor het verhaal? Hoe beïnvloedt die het verhaal? Zou een andere locatie een ander verhaal hebben gemaakt? Als proef op de som kan je het verhaal naar België verplaatsen, of naar een stedelijke context. Hoe zou het verhaal dan verteld kunnen worden?
- Vinden de juryleden het moeilijk om een verhaal dat zich in een enigszins vreemde omgeving afspeelt te lezen? Maakt dat het verhaal voor hen minder of meer geloofwaardig?

Personages

- Het boek draait voornamelijk om Kix en Sam, zij zijn de hoofdpersonages. Laat de juryleden hen beschrijven. Wie is Kix? Wat komen we te weten over hem? Hoe weten we dat? Denk aan beschrijvingen, gedragingen, woorden, gedachten... Doe vervolgens hetzelfde voor Sam.
- Wat vinden de juryleden van dieren als personages? Beschouwen ze Sam als een personage zoals Kix of niet? Had Sam een ander kind kunnen zijn? Waarom wel/niet?
- Breid nu de groep personages uit naar Kix' zusje Emilia, zijn vader en moeder, de andere honden, Cracker. Hoe verhouden zij zich tot Kix en Sam? Wat is hun rol in het verhaal?

Thema

Eén van de centrale thema's in het boek is vertrouwen – hoe je dat kwijt raakt en hoe je dat weer kan terugwinnen. Bespreek met de juryleden hoe elk van de personages zich tot dit thema verhoudt. Kix bijvoorbeeld komt uit een gezin waar vertrouwen centraal staat. Het is pas door Sam dat hij leert dat vertrouwen ook geschaad kan worden. Hij oefent met Sam als het ware zowel in het winnen als in het verliezen van vertrouwen. Net door de tweezijdigheid van de thematiek kan Kix ondanks zijn angst en afkeer voor Cracker toch begrip voor hem opbrengen.

Stijl

Hoe zouden de juryleden de stijl van het boek omschrijven?

Deze citaten kunnen hen op weg te zetten.

- 'Ik wil jou houden,' fluisterde Kix tegen de grote witte hond.

‘Ik wil jou houden.’

Toen gebeurde het.

De hond begon te lopen.

Naar Kix.

Hij liep naar hem alsof hij zojuist had besloten dat het mocht. Dat hij het goed vond om voortaan de hond van Kix en Emilia te zijn. (p.10)

- Emilia begon te huilen.

Kix wilde ook wel huilen, maar het voelde nog alsof hij bevroren was, en ook zat er in zijn hoofd die ene waarheid: Sam was daarnet juist wél een ander soort hond geweest.

Een hond die aanviel.

Een hond die de baas wilde zijn.

Een rothond. (p. 46)

- ‘N-nee. Nee meneer Cracker, alstublieft nee. Sam is de schapen al vergeten, Sam heeft nu nieuwe schapen, ik bedoel ons. En hij heeft Jill en Study en Patriot en dat zijn zijn nieuwe paarden. Sam is zelf naar ons toe gekomen, want hij wil niet alles op nul. Hij durft alweer geaaid te worden, soms wel de hele dag lang, en hij speelt met Springertje en hij heeft echt een nieuw leven, hij is toch ook Nanook niet meer, een hond kan die dingen allemaal niet in zijn hersens houden, meneer Cracker, hij heeft nieuwe dingen in zijn hersens, hij wil lief zijn voor iedereen, nou ja niet voor indringers natuurlijk, want hij is een waakhond, maar hij is nu bij ons, hij heeft ons zelf gekozen en... en ...’
... en hij wil niet dood. Dat wilde Kix zeggen. (p. 89)

Is de stijl moeilijk of gemakkelijk? Maakt de schrijfstijl het boek moeilijker? Past de stijl bij het verhaal? Zorgt de stijl ervoor dat ze trager of sneller gaan lezen? Wat doet de stijl met de spanning in het boek? Merken de juryleden een verschil met een spannende scène uit een doorsnee-avonturenboek en de scène met Kix onder schot?

Het nawoord

Nawoord

De auteur heeft een nawoord toegevoegd waarin hij het verhaal kadert. Hij spreekt de lezer hierbij rechtstreeks aan en communiceert buiten het verhaalkader om. Wat vinden de juryleden van een dergelijke ingreep? Lezen zij het nawoord of beschouwen ze het verhaal als voltooid en is het nawoord overbodig? Is het een meerwaarde voor hen? Vinden ze het belangrijk dat de auteur hen aanspreekt? Zo ja, wat willen ze dan weten?

Waargebeurd

Edward van de Vendel kiest ervoor de lezer duidelijk te maken dat het verhaal echt gebeurd is. Hij voegt hierdoor iets toe aan het verhaal en gunt de lezer een korte blik in zijn ‘echte’ leven. Vinden de juryleden dit fijn? Maakt het voor hen uit of een verhaal echt gebeurd is? Beïnvloedt dat hun oordeel in positieve of negatieve zin? Zouden ze graag ook bij andere boeken weten waarom de auteur het boek heeft geschreven of waar hij zijn inspiratie heeft gehaald? Zo ja, waarom vinden ze dit belangrijk? Zo nee, waarom vinden ze dit onbelangrijk?

In de pers

Lees als afsluiter de volgende recensies met de juryleden. Welke recensie geeft volgens hen het beste het boek weer? Welke vinden ze het minst aansluiten bij hun oordeel? Let ook op de uiteenlopende beoordeling van de illustraties.

In *Trouw*, 10 september 2011, door Bas Maliepaard

‘Dit hartverwarmende verhaal behoort tot de beste boeken uit het oeuvre van Edward van de Vendel, dat inmiddels meer dan vijftig titels telt. Dat heeft vooral te maken met de toon, die klinkt alsof het deels waargebeurde verhaal zichzelf vertelt. Je hoort hier – op een paar details na – geen schrijver aan het werk, die alles zo mooi mogelijk probeert op te schrijven. Van de Vendel dóet dat in dit boek wel, maar subtieler dan in ander werk. De authentieke stem van Kix en zijn belevingswereld staan echt op de eerste plaats.’

In *De Standaard*, 28 oktober 2011, door Vanessa Joosen

‘Met *Toen kwam Sam* heeft Edward van de Vendel een jeugdboek geschreven dat psychologisch veelzijdig en literair gelaagd is zonder dat het ooit boven het hoofd van de kinderen groeit. De setting spreekt tot de verbeelding. Het boek speelt zich af in Canada en de kinderen hebben niet alleen honden, maar ook paarden en genoeg weilanden om eindeloos in rond te rennen... De illustraties van Philip Hopman ondersteunen het verhaal prachtig. De prenten hebben de warme sfeer van het boek perfect gevangen: van de eerste toenaderingspogingen tussen Sam en de kinderen tot de gevaarlijke confrontatie met zijn oude baas... Net als Sam heeft dit boek alles in huis om een kinderhart te stelen.’

Op *Jaapleest*, door Jaap Friso (www.jaapleest.nl)

‘Een ontroerend boek om in één grote aai uit te lezen... Het enige minpuntje is wat mij betreft de illustraties, in dit geval nogal plichtmatige schetsjes van Philip Hopman die weinig toevoegen. Het is een misverstand dat in 8+-boeken zonnig illustraties moeten staan. In dit geval staat er op de laatste pagina een foto van de auteur met de hond waar het om gaat. Hij lijkt niet op de hond in de tekeningen en natuurlijk is het slechts gebaseerd op de werkelijkheid, toch gaat het om die hond uit Canada.’

Op *Vertel Eens*, 25 september 2011 door Tine Mortier (www.verteleens.be)

'Toen kwam Sam is niet wat je een groot heldenverhaal zou noemen. Het boek bevat namelijk geen uitzonderlijk dappere personages met superkrachten, geen toeters of bellen, geen magische of fantastische plotwendingen en geen bizarre heldensetting. *Toen kwam Sam* heeft dat allemaal niet nodig. Toch is het een van de beste heldenboeken geworden in de overvloed aan publicaties die bij het thema van de Nederlandse Kinderboekenweek aansluiten.'

KJV 2012-2013 (GROEP 3)

Verhalen voor de vossenbroertjes / Lida Dijkstra & Thé Tjong-Khing (ill.) (door Maarten Dupont)

Auteursinfo

Lida Dijkstra werd in 1961 in Heerenveen geboren. Deze Nederlandse schrijfster schreef haar eerste kinderboek in 1994. Eigenlijk studeerde Lida Archeologie en kunstgeschiedenis. Bij de geboorte van haar eerste kind gaf ze haar carrière echter een wending en ging ze zich toeleggen op jeugdliteratuur. Voor *Wachten op Apollo* kreeg ze een Vlag en Wimpel van de Nederlandse Griffeljury.

🔗 www.lidadijkstra.nl

Thé Tjong-Khing werd geboren in 1933 in Indonesië. Hij belandde in Nederland in 1956 toen hij daar ging studeren aan de kunstacademie. Sinds 1971 werkt hij als illustrator, voornamelijk van jeugdboeken. Enkele bekende boeken die hij illustreerde, zijn *Er was eens een prinses* (met tekst van Henri Van Daele), *De avonturen van Vos en Haas* (met tekst van Sylvia Vanden Heede) en *Verjaardag met taart*, een succesvol kijk- en zoekboek dat hij alleen maakte.

🔗 www.thetjongkhing.nl

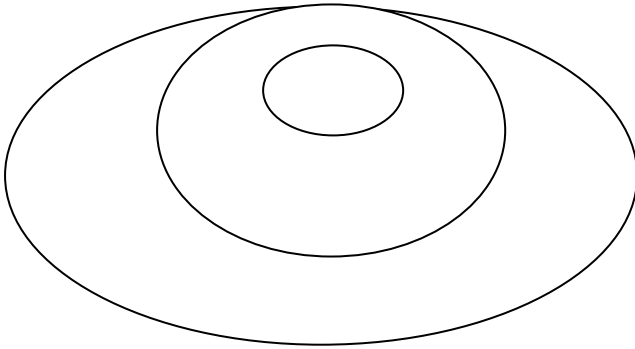
Kort samengevat

In dit verhaal staan de vosjes Rosseel en Reinaerdijn centraal. Bij de opening van het verhaal stelen ze een worst die hen in de armen van de sterke beer Bruun drijft. Wanneer hij hen naar huis brengt, is dat de start van een verhalenronde. Moeder Hermeline vertelt elke avond een verhaal over hun vader, Reinaert de Vos, waaruit hun vader een grote held blijkt. Bruun denkt er het zijne van en vindt dat het tijd wordt dat de vosjes kennismaken met wie hun vader echt is: een sluwe vos. *Verhalen voor de vossenbroertjes* is het verhaal van een zoektocht naar Reinaert de Vos en de echte waarheid over zijn bestaan.

Poster

Laat de kinderen zich op een A3-blad expressief uitleven met kleurpotloden, krijtjes, tekeningen, woorden... Laat hen 3 cirkels tekenen waarbij de middelste cirkel de kleinste is. In elke cirkel zullen gedurende de activiteit verschillende elementen worden samengebracht. Na afloop zullen de kinderen een poster hebben.

Je blad ziet er als volgt uit:

De eerste indruk (vóór het lezen)

Verwachtingen

Laat de kinderen individueel van elkaar, verspreid in de ruimte, nadenken over de titel en de verwachtingen die ze van het boek hebben. Laat hen die expressief verwerken in de eerste (binnenste) cirkel. Laat hen tekenen, kleuren, schrijven... wat ze denken dat er gaat gebeuren, wie er meespeelt, welke eigenschappen de personages zullen hebben, wat er zo speciaal is aan het verhaal... Laat hen ook naar de illustraties en de cover kijken. Sluit dit onderdeel af door samen te overlopen en te bekijken wat ze tekenden of schreven. Lees de achterflap voor en motiveer hen om aan de slag te gaan met dit boek.

Tip

Geef de kinderen bij het lezen een taak. Dit zal hen extra prikkelen om het hele boek uit te lezen. Bijvoorbeeld: 'Zoek bij elk personage één woord dat perfect bij hem of haar past. Vertel me ook waarom je dat ene woord gekozen hebt! Ik ben alvast benieuwd.'

Reinaert de Vos

Verhalen voor de vossenbroertjes is best een moeilijk boek. Om volledig tot zijn recht te komen, heeft het begeleiding nodig. Vertel de kinderen alvast over het oorspronkelijke verhaal van Reinaert de Vos en zeg hen dat Lida Dijkstra daar een spel mee speelt. Breng wat oude boeken en/of andere bewerkingen mee naar de bijeenkomst, zodat ze zien in welke traditie dit boek staat. Misschien kennen de kinderen Reinaert de Vos? Hebben ze ooit over hem gehoord? Wie weet waar het verhaal over gaat?

Meer info over en bewerkingen van Reinaert de Vos:

- http://nl.wikipedia.org/wiki/Van_den_vos_Reynaerde
- *Reinaert de Vos: de felle met de rode baard* / Henri Van Daele en Klaas Verplancke (ill.)(Manteau, 2006) 10+
- *Reinaert de vos* / Paul Biegel (Holland, 2000) 12+
- *Rotvos!* / Frank Pollet (Abimo, 2007) 10+

Als je in <http://zoekenbibliotheek.be> zoekt op onderwerp “Reinaert”, krijg je tal van bewerkingen voor jong en oud.

Gegronde mening (1)

Laat kinderen individueel van elkaar, verspreid in de ruimte, nadenken over wat ze van dit boek vonden. Laat hen hun mening in de tweede cirkel (middelste) noteren. Start daarna de sessie op de grond, de kinderen liggen op hun buik en vertellen vrijuit over wat ze tekenden.

Een eigen mening verwoorden is niet makkelijk voor kinderen van deze leeftijd. Vaak komt het toch los als je hen expressief laat bezig zijn. Vraag daarom niet: ‘Wat vond je van het boek? Toon eens wat je hebt getekend.’ Maar vraag naar hun tekening, zonder woorden te gebruiken als: ‘wat vind je van’, ‘wat is jouw mening over’...

Tijdsgeest

Dit boek is perfect om de kinderen te laten kennismaken met de tijdsperiode waarin dit verhaal plaatsvindt: de middeleeuwen. Breng de ruimte in de sfeer van de middeleeuwen door versieringen aan te brengen, alle apparaten die toen nog niet bestonden te verbergen, de kinderen met veer en inkt (!) te laten schrijven en gepaste achtergrondmuziek op te zetten.

Ga vervolgens af op de reacties van de kinderen en laat hen vrijuit vertellen over de middeleeuwen. Laat hen zich verdiepen in de geschiedenis. Ook verhalen over ridders en prinsessen zijn welkom. De bedoeling is dat ze zich op deze manier op hun gemak voelen bij elkaar, dat ze zich opnieuw ‘één’ voelen met de andere groepsleden. Ze zijn bezig met eenzelfde onderwerp en krijgen zin in het vervolg van de sessie. Plezier gegarandeerd!

Middelnederlands

‘Voer alle dandre bevelic hu
Minen zone Reynaerdine.
Hem staen wel de gaerdeline
In zine muulkine over al.
Ic hope dat hi mi slachten sal.
Hier es Rollel, ende scone dief,
Die hebbic nochtan harde lief,
Ja, als yement sine kindre doet.’

Gebruik de opening van dit boek als een verwijzing naar het Middelnederlands. Geef ze dit gedicht op een groot blad. De vertaling die er in het boek bij staat, laat je weg. Geef de kinderen de opdracht het gedicht te vertalen. Spelen met taal is een ideale werkvorm om het talige aspect van het boek in de schijnwerpers te zetten.

Wanneer iedereen klaar is, probeer je samen met hen het gedicht te lezen. Laat kinderen om de beurt een zin voorlezen en vervolgens een ander kind de correcte vertaling in het modern Nederlands lezen. Vergelijk dit met hun eigen vertalingen. Wie was juist?

Verduidelijk en beklemtoon dat het gedicht in een oude vorm van het Nederlands geschreven is en dat het uit de oorspronkelijke Reinaert-vertelling komt. Verbazing zal zeker aanwezig zijn!

Vergelijking met het klassieke verhaal

Deze werkvorm is waarschijnlijk één van de meest voor de hand liggende activiteiten: maak een vergelijking van dit ‘vervolg’ met het klassieke verhaal van Reinaert de Vos. Wees selectief! Het moet geen zware literatuurstudie worden. Bovendien bevat het oorspronkelijke verhaal veel expliciete verwijzingen naar moord, verkrachting en verminking.

In haar Nawoord geeft Lida Dijkstra een korte duiding bij het oorspronkelijke verhaal en haar vervolg erop.

Je kan je baseren op een moderne bewerking voor kinderen (zie boven) of – als je juryleden er zin in hebben – er oude teksten bij halen. Op de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren vind je heel wat oude teksten over Reinaert de Vos (soms alleen in scans):

- www.dbnl.org
- www.dbnl.org/titels/titel.php?id=daal003hist02
- www.dbnl.org/titels/titel.php?id=geyt001rein02
- www.dbnl.org/titels/titel.php?id=stre009rein02
- www.dbnl.org/titels/titel.php?id=_rei006rein01
- www.dbnl.org/titels/titel.php?id=_vos001vosr07
- www.dbnl.org/titels/titel.php?id=_vos001vosr01

Ga bijvoorbeeld zo te werk: laat de kinderen zich per twee (wie alleen wil werken, werkt alleen) 15 minuten lang over een fragment bezinnen. Kunnen ze het fragment linken aan de Vossenbroertjes? Laat hen hun fragment dramatiseren in een toonmoment. Ze mogen elk voorwerp in de ruimte gebruiken, maar zonder de functie van het voorwerp zelf te gebruiken. Prikkel de fantasie!

Beelden vertellen vaak meer dan woorden

De illustraties spelen een prominente rol in dit boek. Thé Tjong-Khing is dan ook niet zomaar een illustrator. Kopieer een aantal afbeeldingen en verspreid ze over de ruimte. Laat de kinderen het verhaal, dat ze gelezen hebben, recapituleren aan de hand van de illustraties.

Laat hen vrij vertellen over alles wat ze nog weten bij de illustraties. Misschien zijn er wel kinderen die meer weten over het klassieke verhaal. Laat hen vrij vertellen en zorg ondertussen voor een mooie muurflap waarop je de antwoorden noteert. Deze kan je later bij ‘gegronde mening (2)’ gebruiken om de argumenten te staven.

Richtvragen (wanneer het moeilijk verloopt):

- Welke figuren zie je op de afbeelding?
- Werd er een verhaal verteld of gebeurde er iets?
- Wie speelde er mee in het verhaal? Welke personages speelden een prominente rol?
- Wat was er aan de hand?
- ...

Praat met de kinderen over Thé Tjong-Khing. Leg hen uit wie hij is en toon andere boeken van hem. Misschien kennen ze de boeken van *Vos en Haas* (ook met een vos!) nog wel. Vraag hen wat ze van zijn illustraties vinden. Vergelijk dit boek met andere geïllustreerde boeken op de nominatielijst. Welke illustraties en stijlen spreken hen aan? Welke niet? Waarom?

Poëzie

In het boek komen heel wat moeilijke passages voor. Vooral door de schrijfwijze (in verzen) zijn deze passages soms moeilijk te begrijpen. Overloop samen met de kinderen enkele fragmenten en start een gesprek over deze manier van schrijven: waar doet dit aan denken? (gedichten) Hoe merk je dat?

Alternatieve werkvormen

Laat de kinderen per twee de verhalen uitbeelden die in dit boek worden verteld. Geef hen 5 minuten voorbereidingstijd om zich de belangrijkste elementen weer voor de geest te halen. In een toonmoment overloop je samen met hen de verschillende onderdelen in deze vertelling.

Geef de kinderen allemaal een kaartje met daarop de naam van een personage, bijvoorbeeld: Rosseel & Reinaerdijn, Koning Nobel, Beer Bruun, Moeder Hermeline, Ram Belijn, Cantecler de Haan, Reinaert de Vos, Timmerman Camfroit, hond Courtois, Wolf Isengrijn... Geef hen enkele minuten de tijd om zich in te leven in hun personage. Vervolgens dramatiseren ze het personage, zonder de naam te noemen. Wie raadt er het eerst wie er op het podium staat?

Gegronde mening (2)

Gebruik nu de derde cirkel om het slotgesprek te beginnen. In de buitenste cirkel tekenen, kleuren en schrijven de kinderen één positief element en één negatief element over het boek. Ze moeten zowel iets positiefs als iets negatiefs zeggen!

Elk kind krijgt vervolgens bordjes met cijfers van 0 tot 10. Zeg bijvoorbeeld: 'Voor het verhaal in dit boek, geef ik een ...', 'De illustraties krijgen een ...' en laat de kinderen vervolgens een cijferbordje in de lucht steken. Dit procedé kan je het hele leesjaar gebruiken: naarmate het jaar vordert zal je merken dat de kinderen steeds beter kunnen inschatten welke waarde een cijfer heeft.

Bespreek de positieve en negatieve elementen die ze aan het boek toeschreven. Je zal merken dat dit in het begin wellicht erg moeilijk is om iets positiefs en iets negatiefs te zeggen over het boek. Kinderen moeten eerst zoeken wie ze zelf zijn, voor ze kunnen omschrijven wat ze van andere zaken vinden. Een mening verwoorden is daarom niet vanzelfsprekend. Maar je zal hen hierin zien evolueren.

KJV 2012-2013 (GROEP 3)

De vindeling van Wammerswald / Stefan Boonen & Tom Schoonooghe (ill.) (door Emilie Vanpeteghem)

Auteursinfo (zie ook www.villakakelbont.be)

foto: Koen Broos

Stefan Boonen volgde in de middelbare school eerst schrijnwerkerij en daarna Bijzondere Jeugdzorg. Na zijn burgerdienst trok hij naar Leuven, waar hij zijn opleiding in de praktijk omzette. Hij engageerde zich ook in de culturele sector: hij werd voorzitter van Artforum, een vereniging die kunsteducatie en artistieke projecten organiseert, en één van de bezielers van het literaire tijdschrift Zulma.

In 1999 werd Stefan Boonen fulltime schrijver. Sindsdien heeft Boonen al meer dan 70 titels op zijn naam staan voor kinderen en jongeren tussen 3 en 15 jaar. Hij schrijft zowel prentenboeken, voorleesboeken, boeken voor eerste lezers, informatieve boeken en leesboeken. Dat kunnen spannende, avontuurlijke, grappige verhalen zijn maar ook boeken over ernstige thema's zoals zelfmoord of armoede. Meerdere boeken werden vertaald, een aantal titels werden bewerkt voor theater of televisie.

Naast boeken schrijft Stefan Boonen teksten voor theater, geeft hij af en toe schrijf cursussen en gaat hij graag en vaak vertellen en voorlezen in scholen en bibliotheken. Sinds 2008 maakt hij deel uit van het theatergezelschap De Goesting.

🔗 www.stefanboonen.be

Na een jaar les van Tom Schamp aan het Sint-Lucasinstituut in Antwerpen, kreeg *Tom Schoonooghe* zin in meer illustratiewerk. Na zijn studie was hij een van de laureaten van de illustratiewedstrijd Vlaamse Reuzen. Hij noemt het zijn start, want er volgden losse tekenopdrachten voor *Leesgoed*, *i-D*, *Kokodi*, *Focus*, *Flair* en *Libelle*. Nadat hij de cover voor *Bubi 2000* (2000, Icarus/Standaard) had ontworpen, werkte hij samen met Geert De Kockere aan *Houd de dief!* (2000, De Eenhoorn), waarvoor hij de boekenpluim won in 2002. In datzelfde jaar maakte hij de illustratie voor de affiche van de Voorleesdag in Ziekenhuizen.

Tom Schoonooghe houdt van felle potloodkleuren en gebruikt bewust geen contourlijnen omdat hij kleurvlakken van elkaar wil scheiden met nuances. Zijn illustraties zijn vrolijk, speels en hebben vaak een dubbele bodem. Je ziet in zijn lijnvoering wel wat raaklijnen met kunstenaars als Miro en Picasso die hem sterk boeien.

 www.tomschoonooghe.com

Kort samengevat

Op een dag spoelt er een meisje aan in het dorpje Wammerswald. Het meisje heeft één rode koffer bij zich. Ze is haar naam kwijt, daarom noemen de mensen haar Vindeling. Vindeling bouwt een hut aan de oever van de rivier en een hoge wiebelwankeltoren. Maar de inwoners van Wammerswald zijn het erover eens dat het meisje niet alleen mag wonen. Vindeling gaat bij verschillende dorpsbewoners logeren om vervolgens te beslissen bij wie ze wil wonen. Na de komst van Vindeling vinden enkele uitzonderlijke gebeurtenissen plaats. Denk maar aan het gedoe met de beer uit het Wammerse woud. Of wat er allemaal gebeurde toen heer Waltz een pretpark wou! En van die keer dat de Vindeling verdween.

Eerste indruk

- Spreekt de kaft je aan? Werd je nieuwsgierig?
- Is dit een boek dat je aandacht zou trekken in de boekhandel of bibliotheek?
- Bladerde je eerst door het boek, voor je het verhaal las?
- Wat was je eerste indruk van dit boek, voor je het verhaal las?

Vragen over het verhaal

- Is het verhaal voorspelbaar of niet? Vind je het origineel? Heb je al gelijkaardige verhalen gelezen?
- Wilde je verder lezen? Waarom? Wilde je weten hoe het verder ging en hoe het zou eindigen?
- Is *De Vindeling van Wammerswald* een vrolijk boek? Moet je erbij lachen of huilen? Of allebei? Wanneer moest je lachen of huilen?
- Zou je graag in Wammerswald wonen?

Vindeling

Lees deze citaten voor en start een gesprek:

- ‘Hoe heet je meisje?’ vroeg mevrouw Karboes. Nu haalde het meisje haar schouders op. ‘Dat is nu juist het probleem. Een van de problemen. Ik weet het niet.’ (p. 11)
- ‘Ik hoef mijn oude naam niet terug.’ (p. 45)
- ‘Hé. Opeens herinnerde het meisje zich haar oude naam weer. Ze mompelde hem en vond dat hij somber klonk. Iets wat bij vroeger hoorde. Nee, dan klonk Vindeling veel mooier. Als ijsblokjes in een glas limonade.’ (p. 155)

Mogelijke vragen voor een gesprek over Vindeling:

- Waarom komen we haar echte naam niet te weten?
- Waarom denken jullie dat ze haar nieuwe naam zo mooi vindt? Waarom wil ze haar oude naam niet meer noemen of gebruiken?
- Is Vindeling nu haar echte naam geworden?
- Wat wil de auteur volgens jullie duidelijk maken met deze naamkwestie?

Vertelperspectief

Het verhaal krijgt een alwetende verteller. Is dat een goede keuze voor het dit boek? Waarom wel of waarom niet?

Openingszin

‘Op en dag spoelde er een meisje aan. Het gebeurde daar waar de grote rivier de Wammerse bocht maakt.’

- Is dit een goede openingszin?
- Had je meteen zin om verder te lezen? Met andere woorden, maakt deze zin je nieuwsgierig naar meer?

Titel: *De vindeling van Wammerswald*

Op het voorblad onder de titel staan woorden die bijna het hele verhaal samenvatten. Noteer ze op aparte strookjes. De juryleden kiezen elk een strookje en vertellen wat zij vooral onthouden hebben over bijvoorbeeld dat aangespoelde meisje, Mathilda, de superdozers... Wat heeft hen geraakt, doen nadenken, vonden ze de moeite waard of vonden ze twijfelachtig...?

Vinden de juryleden dit een mooie samenvatting van het verhaal?

Over een aangespoeld meisje,
Elf zonen,
Sakkersnot,
Mathilda,
Een beer,
Superdozers,
Tante Idaliek,
Een donderkrak,
Spoken,
En een dorpje

Illustraties

Kijk samen met de juryleden naar enkele illustraties. Breng eventueel extra boeken mee die Tom Schoonooghe geïllustreerd heeft.

- Ken je illustrator Tom Schoonooghe en zijn typische tekenstijl?
- Wat vind je van de illustraties in het boek?
- Passen de illustraties bij het verhaal?
- Vertellen de tekeningen wat er in het verhaal gebeurt? Zeggen ze meer? Minder? Sluiten de tekeningen aan bij de sfeer van het verhaal? Waarom (niet)?
- Komen de tekeningen soms ietwat kinderlijk over? Is dat juist de troef van de illustraties of stoort het?

Citeer onderstaande beschrijving van het werk van Tom Schoonooghe. Zijn alle juryleden het hiermee eens? Wat valt hen nog op aan zijn tekeningen? Hou zouden zij de tekeningen omschrijven?

‘Tom Schoonooghe houdt van felle potloodkleuren en gebruikt bewust geen contourlijnen omdat hij kleurvlakken van elkaar wil scheiden met nuances. Zijn illustraties zijn vrolijk, speels en hebben vaak een dubbele bodem. Je ziet in zijn lijnvoering wel wat raaklijnen met kunstenaars als Miro en Picasso die hem sterk boeien.’ (www.villakakelbont.be)

Personages

Bij het begin van het verhaal worden alle personages kort voorgesteld. Die personages zijn heel belangrijk voor het verhaal. Ze hebben stuk voor stuk specifieke kenmerken en karaktertrekken die doorheen het hele verhaal worden doorgetrokken en uitgegroot.

- Meneer Santori
- De Bakker en Rosa
- Mevrouw Karboes
- Agent Willy
- Grote Jos
- Mathilda Zoef
- Meneer en Mevrouw Stiessel
- Mevrouw Punt
- Majoor Max
- Juffrouw Ieza
- Meneer Joep
- Familie Krombeen
- Dokter Hendrik en Veertje

Verder nog: de kapper, mevrouw Sonja, de broers Kanon, Bertus Buts.

Niet wonend in Wammerswald: heer Waltz, Tante Idaliek.

Wie ben ik?

Noteer uitspraken van de personages (zie hieronder) en steek ze in enveloppen. De juryleden kiezen een envelop. Hij/zij leest de uitspraak aan een ander jurylid voor en die probeert te raden van wie de uitspraak is.

Bijvoorbeeld :

- Verteller: ‘Na drie dagen was ze er nog steeds! De Vindeling. Na school kwamen enkele kinderen voorzichtig het Wapperstrand op.’ (p. 15)
- Mathilda: ‘Ik word later burgemeester. Of anders wel notaris. Die hebben we niet in Wammerswald.’ (p. 16)
- Grote Jos: ‘Daar kun je vanavond nog wat oefenen. Neem de tractor mee naar euh, naar je huis. Kijk wel een beetje uit. Neem binnenwegen. Rijd niemand omver.’ (Dit is de gebeurtenis die voorafgaat aan de bijeenkomst over de Vindeling en hoe het nu verder moet) (p. 19)
- Agent Willy: ‘Een oanslag’, bulderde hij. ‘Een probeersel tot duudslag op een agent in funksie.’ (p. 20) OF ‘Niks te moaren. Of ge vliegt zo de bak in. Ik hem vandoag gene tijd voor ziever.’ (p. 145, tegen tante Idaliek)
- Boswachter: ‘Dus waar kom je vandaan? Ik zag dat je het smalle pad nam. Naar het Donker.’ (p. 38)
- Tante Idaliek: ‘Wie zet er nu hier een bankje. Een schande is het. Bent u verantwoordelijk agentje.’ (p. 145)
- Burgemeester: ‘Ik meen te begrijpen dat ze nog nooit of te nimmer een vader heeft gehad! En moet moeders, of tantes, was het tot heden géén succes.’ (p. 29)
- Dokter Hendrik: ‘Misschien word je later verpleegster.’ (p. 61)
- Rosa: ‘Ze is zo lief en aardig. En af en toe maakt ze grapjes. Ik hoop dat ze bij ons komt wonen.’ (p. 49)
- ...

Uitgebreidere bespreking van de personages

Noteer de namen van de personages op aparte bladen. Ga daarna een gesprek aan over het desbetreffende personage en de gebeurtenissen die ze beleven. Vraag de juryleden om alles wat ze over hen weten op de bladen te schrijven. Daarna kan je met hen de personages bespreken.

- Welk personage vind je het leukst en waarom?
- Zijn er te veel of te weinig personages in het verhaal? Waarom?
- Welke invloed hebben de personages op elkaar?
- Zijn alle personages even belangrijk? Zou je een personage kunnen weglaten? Waarom (niet)? Welk soort personage zou je toevoegen?
- Wat weet je over dit personage?
- Wat vind je van dit personage?
- Hoe zou je dit personage omschrijven?
- Kan je je met dit personage identificeren? Met iemand anders? Kan je ook aangeven waarom?

Geloofwaardigheid

Dit verhaal bevat een aantal bijzondere gebeurtenissen. Gebeurtenissen en personages worden meer dan eens uitvergroott. Stellen de juryleden zich hier vragen bij? Of kan de auteur zo goed schrijven en vertellen dat ze het verhaal geloofwaardig blijven vinden? Overtuigt de auteur hen? Neemt hij hen mee

in zijn verhaal? Praat er met de juryleden over. Waar overdrijft de auteur? Ergert dat de juryleden en/of past dat bij het verhaal?

De gebeurtenissen volgen elkaar in snel tempo op. Stoort dit de juryleden of brengt dit juist vaart in het verhaal?

Thema's

Vraag aan elk van de juryleden om één thema te kiezen dat zij aan het boek zouden geven. Waarom kiezen ze dit thema? Op welke manier is het gelinkt aan het verhaal? Aan welke elementen uit het verhaal denken bij dit thema?

Je kan de thema's van de verschillende juryleden op een grote vellen papier schrijven. Maak op voorhand al briefjes met woorden of gebeurtenissen uit het verhaal op. Vraag aan de juryleden om die briefjes bij een thema te hangen. Vraag hen waarom ze die combinatie maken.

- Avontuur
- Fantasie
- Vriendschap

Bijzondere gebeurtenissen

Je kan het hier hebben over de meest bijzondere gebeurtenissen en er wat dieper op ingaan. Het verhaal nodigt immers uit om tussen de regels te lezen: de auteur laat de lezer zelf nadenken over bepaalde zaken. Hebben de juryleden dat ook zo ervaren?

1. *Vindeling moet een thuis vinden en gaat bij verschillende bewoners logeren. (Zie ook: 'Einde')*

- Bij wie gaat ze allemaal logeren?
- Wie moet Vindeling kiezen volgens jou?
- Snap je dat Vindeling niet kan kiezen?

2. *Vindeling en de beer*

- Waarom is de beer zo belangrijk voor Vindeling? Ontstaat er een vriendschap?
- De beer komt op drie belangrijke momenten in het verhaal. Welke? Is dat toeval?

3. *Vindeling verdwijnt*

Vindeling begint aan zichzelf te twifelen wanneer de problemen zich opstapelen en zij er telkens op één of andere manier (bewust of onbewust) mee te maken heeft. Ze gaat ervandoor.

4. *Het pretpark*

- Zijn jullie voor of tegen het pretpark?
- Wat vinden jullie van de keuze van de auteur om 'voor' en 'tegen' in het vet én rood af te drukken? Maakt hij op deze manier de verdeelde meningen duidelijker?

- Uiteindelijk is het Vindeling die de doorslaggevende stem heeft. Waarom wil iedereen plots dat ze tegen stemt?

5. ...

Vindeling, tante Idaliek en de inwoners van Wammerswald

De relaties tussen de personages worden vaak subtiel weergegeven en dat is belangrijk voor het verhaal. Geleidelijk aan begint Vindeling vriendschap en liefde te ontdekken. Gevoelens die ze daarvoor niet kende. Ze is steeds op zichzelf aangewezen en moet nu leren omgaan met alle mensen rondom haar.

- Hoe is de relatie tussen Vindeling en tante Idaliek?
- Hoe beschrijft de auteur die relatie?
- Lezen de juryleden doorheen het verhaal hoe Idaliek Vindeling terroriseert?
- Hoe gaat het meisje hiermee om?
- De inwoners van Wammerswald sluiten haar bijna allemaal onmiddellijk in hun hart.
- Snapt Vindeling hoeveel de inwoners van haar houden?
- Wat betekent Vindeling voor Wammerwald? En omgekeerd?

Maar vooral: zien de juryleden de wisselwerking tussen de gevoelens van de personages – die vaak tussen de regels te lezen zijn – en de uitvergrootte gebeurtenissen? Of hebben zij dat niet zo ervaren? Vullen ze elkaar aan?

Einde

Feest van de Vindeling: ‘Ik kan niet kiezen’

- Snappen jullie dat Vindeling niet kan kiezen?
- Bij welke bewoner(s) zou jij willen wonen?
- Vind je het een passend einde voor dit verhaal?

Tot slot

Lees nu het nieuwste verhaal van Stefan Boonen, *De reus van de zomerflat* (Standaard, 2012).

Methode Aidan Chambers

Het is altijd interessant om te werken met de methode Chambers (zie ook www.kjv.be/begeleiders/handboek.php)

‘Door te praten over boeken leren kinderen logisch na te denken, gedachten te ordenen, een eigen mening én een eigen smaak te ontwikkelen. Goede gesprekken overstijgen antwoorden als ‘Ik vond dit boek (niet) leuk’ en vormen een goede basis om boeken gefundeerd te beoordelen. Maar hoe *pak je die gesprekken aan?*’ (Uit: Lestips op www.jeugdboekenweek.be)

Aan de slag: hoe spelen?

Knip alle onderstaande vragen uit of schrijf ze op kaartjes. De juryleden vormen een kring. In het midden ligt de stapel kaartjes met de vragen naar onder. Om de beurt nemen de juryleden een kaartje, lezen ze de vraag voor en geven ze een antwoord. Vervolgens reageren de andere juryleden hierop. Daarna wordt het kaartje onder de stapel geschoven en neemt het volgende jurylid in de kring een kaartje.

Je kan hen ook vragen om een kaartje te trekken en de vraag te stellen aan een ander jurylid. Als die geantwoord heeft, neemt hij/zij de volgende vraag, enzovoort.

Basisvragen

- Wat vond je leuk, mooi, of goed aan dit boek?
- Was vond je niet leuk?
- Waren er stukken die je vervelend vond?
- Wat was er moeilijk of onduidelijk?
- Wat vind je grappig?
- Waar had je meer over willen horen?

Algemene vragen

- Is het verhaal geloofwaardig?
- Als de schrijver je zou vragen wat er anders of beter zou kunnen, wat zou je dan zeggen?
- Wil je nog iets anders lezen van deze schrijver lezen?
- Wil je het nog een keer lezen?
- Als jij dit geschreven had, wat had je dan anders of beter gedaan?
- Kun je een stuk noemen dat nooit gebeurd kan zijn?
- Wat ga je aan je vrienden vertellen over het boek?
- Was er iets in het boek wat je zelf al eens hebt meegemaakt?

Speciale vragen

- Doet een van de personages je denken aan iemand die je kent? Of aan personages in andere boeken?

- Waar speelt het verhaal zich af? Op één plek of op verschillende plekken?
- In welke tijd speelt het verhaal zich af?
- Welke personages vind je leuk?
- Welke personages vind je niet leuk?
- Wie is de belangrijkste persoon?
- Welk personage boeit je het meest? Het hoofdpersonage of iemand anders?
- Beschouw jezelf eens als toeschouwer. Door wiens ogen heb je het verhaal dan gevolgd?

Steek er bijvoorbeeld ook deze vragen tussen:

- Bedenk zelf een vraag en stel die aan je buurman of buurvrouw.
- Geen vraag voor jou, wacht één beurt.

Je kan ook kiezen voor de vier-kolommen-methode om over het gelezen boek te praten. Meer info hierover vind je op www.kjv.be/begeleiders/handboek.php en in Chambers' boek *Vertel eens* (Davidsfonds/Infodok, 2002), in het bijzonder naar de hoofdstukken 13 en 14, die spreken over het onderwerp van gesprek (p. 93-104) en een raamwerk van vragen (p. 105-115).

KJV 2012-2013 (GROEP 3)

William wil de wereld zien / Siska Goeminne & Rudi Bogaerts (ill.)
(door Delphine Cattrysse)

Auteursinfo (zie ook www.villakakelbont.be)

Siska Goeminne (° Deinze, 1968) debuteerde als auteur in 2001. Ze droomde altijd al van schrijven, maar ze deed eerst een aantal andere jobs voor ze die stap echt durfde te zetten. Ze schrijft in een trefzekere taal over gedachten en gevoelens en over hoe kinderen de wereld rondom hen ervaren. Professor emeritus jeugdliteratuur Rita Ghesquiere omschrijft het als volgt: ‘Een boek van Siska Goeminne lezen is genieten van taal, poëzie en een vleugje filosofie.’

Siska's liefde voor taal bleek al uit haar studiekeuze. Ze studeerde Germaanse Taal- en Letterkunde aan de K.U.Leuven, waar ze ook een tijdje werkte. Daarna was ze verbonden aan een CLB-project voor kansarme ouders en was ze enkele jaren redacteur bij een uitgeverij. In 2005 werd ze voltijds auteur.

Haar eerste boek was *Het hoofd van Marieke*. Het samenspel tussen haar woorden en de prenten van Yvonne Jagtenberg beeldt de abstracte gedachten van Marieke op een unieke wijze uit. Haar tweede boek *De billen van Mamoe*, over de relatie tussen een grootouder en een klein, verscheen in 2003. Het werd bekroond met een Boekenwelp en genomineerd voor de Gouden Uil. Het boek vertelt over de dromerige wereld van Lieze en geeft een originele invulling aan thema's als verwelkomen en afscheid nemen. Ook in een aantal boeken die daarop volgden, zoals *Ik was een steen* (over Bennie en de breuk tussen zijn ouders) en *Het Fantastische Verhaal van Ferre en Frie*, speelt de relatie tussen grootouder en kleinkind een belangrijke rol. In *William wil de wereld zien* speelt een eigenzinnig potlood de hoofdrol. Tegelijk gaat het verhaal over de soms moeilijke maar hechte band met familie, over afscheid en angst, en over de durf om eigen keuzes te maken.

Behalve fictie, schreef Siska Goeminne tot nu toe ook luisterboeken, poëzie, kortverhalen en een jeugdroman. Een zachte en pure verwoording van de emoties en gedachten van de personages blijft haar streven. Daarnaast schrijft ze ook informatieve boeken en vertaalt ze regelmatig prentenboeken.

📄 www.siskagoeminne.be

Rudi Bogaerts is een Vlaams beeldend kunstenaar. Hij woont en werkt in Gentbrugge. Hij studeerde schilderkunst, fotografie & film aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten te Gent, waar hij ondertussen zelf les geeft in fotografie.

 www.rudibogaerts.com

Kort samengevat

William is een tot leven gewekt potlood, dat een avontuur beleeft als hij besluit zijn vertrouwde, maar saaie omgeving – een houten doos waarin hij met zijn zes broertjes woont – te verlaten, om zijn eigen weg te gaan. De buitenwereld blijkt minder plezierig dan hij zich had voorgesteld. William besluit dan ook terug te keren naar zijn broers. (Biblion)

Titel

Welke associaties riep de titel *William wil de wereld zien* bij de juryleden op? Waar zou deze titel naar kunnen verwijzen? Maakte de titel de juryleden nieuwsgierig naar het boek?

Als je dit gesprekje houdt vóór de juryleden het boek lezen, kan je achteraf nagaan of de verwachtingen klopten (of niet).

Cover

Duid de juryleden op het belang van illustraties! Een illustrator is vaak even belangrijk als de auteur van een boek.

- Spreekt de cover de juryleden aan? Werden ze nieuwsgierig?
- Wat kunnen ze vertellen over de omslagillustratie? Past die bij het verhaal?

Meer lezen?

Hebben de juryleden zin om nog een boek van Siska Goeminne te lezen? Breng een aantal van haar boeken mee naar de bijeenkomst en stel ze (kort) voor. Je kan de boeken tentoonstellen op een aparte tafel en de juryleden er na de bespreking in laten bladeren.

Leeftijdsgroep 6/7+

- *Jakob en Jakoba* (De Eenhoorn, 2011)
- *De schone slaapster* (Lannoo, 2011)
- *De billen van Mamoe* (Afijn, 2003)

Leeftijdsgroep 9+

- *Twee meisjes* (Afijn, 2006)

Leeftijdsgroep 10+

- *Het fantastische verhaal van Ferre en Frie* (De Eenhoorn, 2009)
- *Ik was een steen* (De Eenhoorn, 2008)

Non-fictie 8+

Cryptodines: geheime geschriften en raadsels ontcijferd (Lannoo, 2008)

Personages

- Welke personages komen in het boek voor? Bespreek met de juryleden hoe de personages geschetst worden.
  - William
  - Williams baasje
  - Williams 7 broers: Joris, Pieter en Bastiaan = de harten in de doos, Jaan, Lieven en Joppe = de binnenvetjes of zachten
  - Erwin, het oude berkenblad
  - Hugo, de pen
  - Potloden en pennen uit de hele wereld (o.a. Zweedse IKEA-potloodjes en een potlood uit Zuid-Afrika... cf. p. 75-77)
  - Blaadje, het witte notitieblaadje
- Wie zijn de belangrijkste personages? Welk personage vinden de juryleden het leukst en waarom? Zijn er te veel of te weinig personages in het verhaal? Waarom?
- Welke invloed hebben de personages op elkaar?
- Zijn alle personages even belangrijk? Zou je een personage kunnen weglaten? Waarom wel/niet?

Thema's

De belangrijkste thema's in *William wil de wereld zien* zijn familie, vriendschap, tekenen en avontuur.

Bespreking volgens de methode Chambers

(Zie ook: *Methode Chambers* op <http://kfv.be/begeleiders/handboek.php>)

Verdeel een blad in 4 kolommen, die je samen met de juryleden invult.

Geef als begeleider aan dat ieders mening evenwaardig is!

- **Leuk**
  - Wat vond je leuk of mooi aan dit boek?
  - Het is belangrijk dat je als begeleider aangeeft dat een goed/slecht boek per definitie niet bestaat. Je kan als jurylid een boek goed of slecht vinden, maar daarom vindt een ander dat niet.*
  - Waar had je meer over willen lezen?
- **Niet leuk**
  - Wat vond je niet leuk aan dit boek?
  - Waren er stukken die je vervelend vond?
- **Moeilijk**
  - Wat was er moeilijk of onduidelijk?
  - Wat vond je vreemd?

Was er iets dat je nog nooit in een boek bent tegengekomen?

- **Patronen**

Was er iets dat steeds terug kwam in het verhaal?

Algemene vragen

Waarover dacht je dat het boek zou gaan toen je de titel las?

Ken je andere boeken die hierop lijken?

Wat ga je anderen over het boek vertellen?

Hoe lang duurt het verhaal?

Door wiens ogen zie je de gebeurtenissen?

Wat vond je van *Het potlood - de feiten en de weetjes* achterin het boek?

Verhaallijn

Maak een kopie van de illustraties op p. 12-13, 16, 23-24, 30-31, 43, 70, 83 en 88 en bouw zo samen met de juryleden het verhaal opnieuw op.

Fragmenten

(Meer over filosoferen met kinderen lees je in *Filosoferen met kinderen* op <http://kju.be/begeleiders/handboek.php>)

De volgende al dan niet filosofisch getinte fragmenten kan je afdrukken en los knippen. Om beurt trekt iemand een strookje of een kaart en leest wat er op staat. Wie wil, mag bij het fragment commentaar geven. Blijf als begeleider aangeven dat ieders mening evenwaardig is!

- ‘De zes anderen lagen rug-aan-buik-aan-rug tegen elkaar. Ze luisterden naar het verrukte geluid van de geluksvogel. Je kon het helder horen, hoe hij zich voelde. Als een lint in het haar van een mooi meisje. Of nee, als een visje dat door het water flitst. Zo zwom Joppe zalig over het papier, in warme, donkere kringen ...’ (p. 9)
- ‘Hij was de drukste. Daar waren de anderen het roerend over eens. In het donker van de doos kibbelden ze over bijna alles. De ene helft dacht wit, de andere helft dacht zwart. De ene helft dacht zacht, de andere helft dacht hard, maar over één ding waren ze het eens: *Jij bent te wild, William.*’ (p. 11)
- ‘Uit de potloodendoos stond plots één potlood op. *Ik heb het hier gehad!* riep William. *Ik wil de wijde wereld zien!* Zijn stem bibberde een beetje, maar hij sprong naar de wand en duwde vastberaden het deksel omhoog. Zonlicht viel helder in de doos naar binnen, heel even kon niemand nog iets zien. Verward bleef William staan, bij de rand van de doos. Eén tel lang. De anderen begrepen ineens wat er gebeurde. Joris, Pieter, Bastiaan, Jaan, Lieven en zelfs stille Joppe, ze protesteerden luid en verontwaardigd. Ze riepen en jammerden dat hij dat niet kon doen. Hij was één van de zeven! Hij hoorde bij hen! Hij hoorde ín de doos! Zo was het al jaren, en zo moest het blijven.’ (p. 15)
‘Ik, ik kan nu niet!’ riep hij wanhopig. Ik vind het gewoon heerlijk om... Echt, ik vind het heerlijk om zo met mijn punt over het papier te glijden. En dan te zien wat er komt, wat er gebeurt. En ook hoe ik op het witte niets van het papier iets heel, echt iets heel nieuws kan

toveren. Met alleen maar mijn eigen zwarte lijf. Maar ik kan nu niet! Ik ben bezig met ontsnappen, snap je? Hij schreeuwde het uit. Ik ben aan het ontsnappen!' (p. 20)

'Zonder aarzelen sloeg de oude Erwin zijn rode nerven om William heen. Hij kende de gevaren van de wereld. Het bijten van de katten en de honden. De gierende banden van de auto's en vrachtwagens. De plassen, de drollen, de vegende borstels... Hij pakte William beet en rolde er met hem vandoor. Weg van die bek, van die tanden, weg weg weg.' (p. 29)

- 'William kreeg het benauwd. De vingers omknelden hem te hard. Hij hapte naar lucht, hij werd misselijk. Net toen hij dacht dat hij zou splijten van narigheid, hield de hand halt. William spitste zijn oren en hield zich stil als lood. Hij hoorde alleen maar het bonzen van zijn eigen hart. Toen ging de hand wijd open. *Zo, zei een stem, opgeruimd staat netjes.* En de vingers lieten hem los...' (p. 42)
- '*Eens waren wij allen het schrijfgerei van een kind, zo sprak de pen met een grafstem. Het was een niet onaardig, maar buitengewoon verwend meisje. Nu wil ze ons niet meer. Wij zijn afgeschreven, vriendje. Gloednieuw gerief wil het kind. Piepjonge pennen, fonkelende fluostiftjes, pasgeboren potloden!*' (p. 47-48)
- 'Luid kreunend tilde hij de hele vuilniszak op en met een zwaai gooide hij hem in het oranje bankbeest. Dat opende met een hels lawaai zijn enorme muil. In één hap slikte het de vuilniszak door.[...] Hij trilde op zijn voet, voelde zich duizelig. Met gesloten ogen leunde hij tegen de lantaarnpaal. De vulpen had gelijk, de wijde wereld was gruwelijk. Misschien moest hij Joppe volgen. Terugkeren naar de veilige, warme doos...' (p. 66)
- 'Toen dwarrelde Erwin een groot gebouw in. William ging erachteraan en snoof verbaasd de geur op. Het parfum van papier was overweldigend. Hij werd meteen een beetje licht in het hoofd.
Overall waar hij maar kon kijken, zag hij boeken. De hele zaal was er vol van. Verbluft staaarde William om zich heen. Van links naar rechts, van boven naar onderen: boeken, boeken, boeken. Maar hij kreeg de tijd niet om te snuffelen en te loeren.' (p. 74)
- 'Hij schudde het hoofd en fronste diep. Hij werd er altijd zo verdrietig van, dat zijn broers hem te wild vonden. Maar zelf vond hij ook van alles van hen. Hij vond ze te sloom. Te saai. Te kalm. Te braaf. William zuchtte. Hij was geen houtkrul beter. Zijn broertjes waren wie ze waren, daar konden ze niets aan doen.' (p. 80)
- 'Zal ik jou vergelijken met deze heerlijke dag?
Liever en mooier en zachter nog ben jij!
De wind daarbuiten ranselt de blaadjes.
De zomer is weer veel te snel voorbij.'
(p.89) – losse potloodvertaling van Shakespeare
- 'Zachtjes knabbelde ze op Williams voet. Het knarste en kriebelde een beetje. Hij voelde het tot een plekje midden in zijn lijf. Baasje zat te denken, dat wist hij zeker. Plotseling rechtte ze haar rug. *Dát is nog eens een ideetje voor een verhaal...* En met een zachte plof zette ze Williams punthoofd op het papier.
- Hij knipoogde nog gauw naar Blaadje. Even keek hij naar de beukenboom, prachtig rood achter het raam. Toen gleed William met een zucht van tevredenheid in krullen over het blad. Hij schreef: *William wil de wereld zien*' (p. 96-97)

Recensies

Deze recensie(s) kan je met de juryleden bespreken. Zijn zij het eens met de recensent? Welke argumenten herkennen ze? Over welke argumenten denken ze anders?

William is een potlood en ligt al jaren in een donkere houten tekendoos. Met zijn zes broers rug-aan-buik-aan-rug tegen elkaar. Ieder heeft zijn eigen karakter, William is de drukste en de koppigste. Hij is dan ook degene die de doos wil verlaten en de wereld wil ontdekken. Tegen het protest van de anderen in trekt hij erop uit. Een wereld vol gevaren en onverwachte wendingen. Erwin, het wild rondwaaiende beukenblad neemt hem mee op sleeptouw. Hij ontsnapt ternauwernood aan de vuilniswagen en een wilde hond. Blaadje, het ritselende vel papier, verleidt hem tot een mooie gedicht. De heimwee drijft hem weer naar huis, maar zijn leven zal nooit meer zijn zoals voorheen...

En de manier waarop je naar potloden of opwaaiende voorwerpen kijkt, zal na het lezen van dit fijne verhaal ook niet meer hetzelfde zijn als voorheen...

Want Goeminne schrijft met humor en vaart. Zij is zuinig op haar woorden en weet poëzie te mengen met proza en spanning. Zij creëert sferen die je als lezer omhelzen en innemen. De magische wereld die zij oproept grenst aan de realiteit, je stapt erin mee zonder moeite. Je merkt doorheen haar schrijven een liefde voor het ambachtelijke, voor het potlood op zich en voor de magische tekenwereld. Die liefde deelt zij moeiteloos met haar (lees)publiek. Achteraan voegt zij trouwens nog een leuke appendix toe aan het boek: enkele verrassende feitjes en weetjes over potloden. Niet droog of saai, maar met evenveel liefde beschreven. De originele grijzige prenten van Bogaerts zijn al even broos en poëtisch als het verhaal zelf. Zij tonen fragmenten en bewegingen en spelen met diepte en perspectief. Zij geven het verhaal iets mysterieus mee.

Tot slot ook een pluim voor de vormgeving (Quod.) die van dit boekje een juweeltje maakte.

Eric Vanthillo op www.pluizuit.be, juni 2011

Na *Het fantastische verhaal van Ferre en Frie* waagt Siska Goeminne zich opnieuw aan een bijzonder, symbolisch verhaal.

William is een potlood, klaar om de wereld te ontdekken. Hij heeft genoeg van zijn leven in de potlooddoos van zijn baasje en probeert collega-potloden te overtuigen om met hem mee te vertrekken.

Als hij er niet in slaagt zijn vrienden op sleeptouw te nemen, trekt William er alleen op uit. Al snel ontdekt hij dat de buitenwereld niet zonder gevaren is. Maar gelukkig is er een herfstblad, Erwin, dat hem een beetje wil beschermen. Als William in een grote vuilniszak belandt vol met afgedankte potloden en pennen, besluit hij dat het welletjes geweest is en dat hij zich gelukkig mag prijzen met zo'n trouw baasje. Hij ontsnapt uit de zak en trekt terug naar zijn oude vertrouwde blikken doos.

Eenzijds is dit een avontuurlijk en origineel verhaal over een koppig potloodje, anderzijds is het ook een ode aan alles wat tekent en schrijft. En er zit toch ook een boodschap in: heb respect voor je materiaal, gooi niet te snel weg. Of kinderen hier de boodschap uit gaan halen is niet zeker, maar met de nodige duiding heeft dit boek, naast het feit dat het grappig en spannend is, ook nog een educatieve waarde. Ook de illustraties van Rudi Bogaerts, immer vaag en vol mysterie, vullen met hun grafietzwarte schakeringen de tekst perfect aan. Aan het eind werd nog een hoofdstuk toegevoegd met praktische informatie over 'de potloodfamilie' en haar kenmerken. Met een ludieke insteek à la dierendocumentaire werden hier een aantal weetjes toegevoegd die ook volwassenen zullen verrassen.

Magali Haesendonck op www.pluizer.be